

AP4
förvaltar
åt...

...dagens och
morgondagens
pensionärer...

...med målet högsta
hållbara avkastning
på lång sikt.

Hållbarhet och ägarstyrning
handlar, för AP4, om att ta ansvar
och bidra till att bolag blir
framgångsrika och ger långsiktigt
hållbar avkastning.

Det bidrar till trygga pensioner.

AP4 Hållbarhets- och ägarstyrningsrapport 2015/2016

VD har ordet

Läs mer på sidan 3

Hållbarhet, ett fokusområde

Läs mer på sidan 10

Utmärkelser

Läs mer på sidan 38

Ägarstyrning, ett fokusområde

Läs mer på sidan 18

Innehåll

AP4 bidrar till trygga pensioner	2	Ägarstyrning i Sverige.....	20
VD har ordet	3	Svenska stämposäsongen	21
Kort om AP4 och hållbarhet.....	5	Valberedningar i Sverige	22
Hållbarhet i förvaltningen	6	Fler kvinnor till styrelserna.....	24
Hållbarhet och Ägarstyrning.....	8	Ersättningar en viktig fråga.....	25
FN:s hållbarhetsmål	9	Ägarstyrning i utländska bolag	27
Hållbarhet.....	11	Utländska stämposäsongen	28
Mål inom Hållbarhet.....	12	AP-fondernas Etikråd	30
PDC - mäta, offentliggöra och minska.....	13	Ägarinitiativ.....	33
Investeringar som minskar klimatriskerna	14	Samarbeten	34
Koldioxidavtryck	16	Värdegrund.....	35
Gröna obligationer.....	17	Uteslutningar	36
Ägarstyrning	18	UN PRI.....	37
Mål inom Ägarstyrning	19	Utmärkelser	38

Rapporten summerar arbetet med hållbarhet och ägarstyrning i Fjärde AP-fondens (AP4) förvaltning för perioden 1 juli 2015 - 30 juni 2016, vilket följer den svenska valberednings- och stämposäsongen. Rapporten kompletterar **AP4:s årsredovisning** och **Etikrådets årsrapport** och tillsammans beskriver dessa rapporter det arbete som AP4 bedriver. Rapporterna finns att hämta på www.ap4.se.

Global Reporting Initiative (GRI) publicerar internationella riktlinjer för hållbarhetsredovisning som används av bolag och organisationer världen över. AP4 rapporterar så långt möjligt i enlighet med GRI:s riktlinjer version G4 nivå "Core" och det branschspecifika tillägget Finansiella tjänster. AP4:s GRI-redovisning är inte granskad av tredje part och presenteras på www.ap4.se.

Vi önskar alla läsare en intressant läsning.

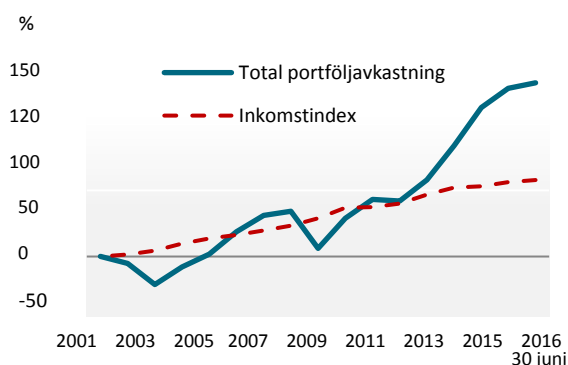
AP4 bidrar till trygga pensioner

AP4 förvaltar buffertkapital åt svenska nuvarande och blivande pensionärer och är en del av det svenska statliga pensionssystemet. Alla som arbetar, får lön och betalar skatt i Sverige får allmän pension. Vid underskott i pensionsutbetalningarna tas kapital från bland annat AP4.

Uppdraget

AP4:s uppdrag är att bidra till pensionssystemets stabilitet genom att förvalta kapitalet med målet att skapa högsta möjliga avkastning över tid. Hänsyn till miljö och etik ska tas utan att göra avkall på målet om högsta möjliga avkastning. AP4:s styrelse och verksamhet får, enligt lag, varken styras av regeringsdirektiv eller av näringspolitiska eller ekonomisk-politiska intressen.

Positivt bidrag till pensionssystemet

AP4:s avkastning överträffar inkomstindex¹, vilket innebär att AP4 har bidragit positivt till pensionssystemets stabilitet, 2016-06-30.

Överträffar inkomstindex

De senaste tio åren har AP4 avkastat 93 procent efter kostnader. Det innebär en genomsnittlig avkastning efter kostnader på 6,8 procent per år, vilket efter avdrag för inflation motsvarar en real avkastning på 5,7 procent.

Sedan starten, 2001-01-01, uppgår totalavkastningen efter kostnader till 5,6 procent årligen i genomsnitt. Det överträffar inkomstindex som ökat med motsvarande 3,0 procent årligen. AP4 har därmed bidragit positivt till pensionssystemets stabilitet.

Låga förvaltningskostnader

AP4:s förvaltningskostnad ligger på 0,1 procent, vilket är mycket lågt och konkurrenskraftigt i såväl inhemsk som internationell jämförelse.

Hållbarhet viktigt vid långsiktighet

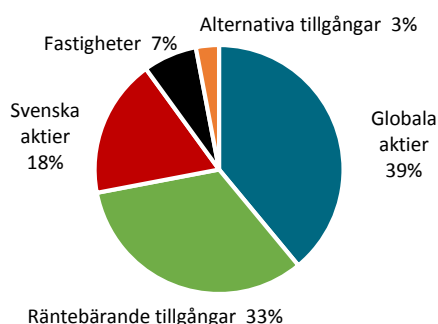
Hållbarhet (miljö, etik och bolagsstyrning) är en del av AP4:s affärsfilosofi. AP4 driver integration av hållbarhet i förvaltningen, eftersom det bedöms gynna och vara väsentligt för att kunna uppfylla målet om högsta möjliga avkastning över tid.

AP4 har, sedan 2014, uttalade mål inom fokusområdena Hållbarhet och Ägarstyrning. Läs mer om Hållbarhetsmålen under respektive del i rapporten.

AP4:s arbete har fått positiv uppmärksamhet i flera olika sammanhang, både i Sverige och internationellt. Under perioden fick AP4 motta utmärkelser för sitt förvaltnings- och hållbarhetsarbete bland annat rankades AP4 som **3:a globalt** av 500 institutionella investerare av Asset Owner Disclosure Project (AODP) och tilldelades det **högsta betyget AAA** för sin hantering av klimatrisk i investeringarna.

Noterade aktier mer än hälften av tillgångarna

Tillgångarna uppgick till 310 miljarder kronor vid halvårsskiftet 2016. Styrelsen har beslutat att AP4 har bäst möjlighet att uppnå det reala långsiktiga målet genom att ha en hög andel marknadsnoterade aktier. Noterade aktier, såväl globala som svenska, utgör cirka 60 procent av tillgångarna. Diagrammet ovan visar fördelningen av tillgångarna 2016-06-30.

¹ Under antagande att utvecklingen av inkomstindex över ett år kan delas lika över respektive halvår. Detta är en förenkling då inkomstindex baseras på senaste tre årens genomsnittliga realinkomstutveckling tillsammans med förändringen av konsumentprisindex för det senaste året beräknad mellan juni ett år tidigare jämfört med juni två år tidigare.

VD har ordet

Hållbarhetsaspekter är centrala vid utvärdering av avkastningspotential och risk för olika investeringsalternativ. Det är också ett område som utvecklas snabbt och där förväntningarna på ägare ökar snabbt.

Vårt uppdrag är att arbeta för dagens och morgondagens svenska pensionärer genom att långsiktigt skapa högsta möjliga hållbara avkastning på fondkapitalet. Av detta skäl är gedigen analys av hållbarhetsfaktorer ett viktigt inslag i vårt investeringsarbete.

AP4 har arbetat länge med att ta hänsyn till hållbarhetsaspekter i investeringsarbetet. Att hållbarhetsfrågor har en central roll för att korrekt kunna bedöma avkastningspotential och risk för olika investeringsalternativ är en övertygelse som jag som nytitillträdd VD delar. Sålunda så kommer detta fokus att kvarstå och stor vikt kommer också att läggas på att vidareutveckla hållbarhetsarbetet. Denna ambition är en förutsättning för att AP4 ska kunna leva upp till sitt mål om högsta möjliga långsiktiga avkastning till låg risk.

Integration av hållbarhet är ett löpande arbete i den dagliga investeringsverksamheten. Det är ett arbete under ständig utveckling där också betydelsen av olika hållbarhetsfaktorer förändras i snabb takt. Utöver detta så förändras och utvidgas successivt definitionen av vad som ingår i begreppet hållbarhet. Vid sidan av att hållbarhetsfrågor blir allt viktigare för vårt investeringsarbete så ökar också förväntningarna och kraven på oss som en långsiktig institutionell investerare att vara

transparent samt kunna förklara våra ställningstaganden inom hållbarhet.

Inom vårt fokusområde hållbarhet så är klimatförändring ett viktigt och uppmärksammat område. Detta är också ett område som har ägnats stort fokus av AP4. Sedan 2012 har AP4 byggt upp en global plattform för lågkoldioxidstrategier omfattande tre internt respektive tre externt förvaldade lågkoldioxidmandat. Målet är att ytterligare minska klimatriskerna i tillgångarna genom att dels öka investeringarna volymmässigt och dels genom att söka efter nya effektiva strategier för att förstärka bolagens incitament att minska sina koldioxidavtryck.

Klimatrisk har efter hand kommit på allt fler investerarens agendor. Det är bra. Med mångfald via olika idéer, strategier och samarbeten så skapas kraft och en bred bas av incitament för till exempel företag att ändra sina beteenden i en positiv riktning.

Ett annat viktigt fokusområde för AP4 är ägarstyrning. AP4 har även under 2016 varit mycket aktiv inom detta område med avsikt att brett värna aktieägarintresset. Exempelvis så har AP4 under 2016 arbetat i 27 valberedningar, deltagit i 79 svenska stämmor och röstat vid 759 utländska stämmor. Via vårt ägarstyrningsarbete så för vi dialog med bolag inom en rad olika områden som varierar beroende på vad som är viktigt för det enskilda specifika företaget. Ägarstyrningsarbetet är också en viktig kanal för AP4:s strävan att påverka vad gäller hållbarhet.

”Att ta hänsyn till hållbarhet är en del av vårt uppdrag och avgörande för avkastningen på lång sikt.”

AP4:s löpande arbete med integration av hållbarhet är i ständigt fokus och kontinuerlig utveckling. I detta sammanhang är vårt samarbete med andra institutionella investerare mycket centralt. Av speciell betydelse är det samarbete som bedrivs mellan AP-fonderna inom Etikrådet, men utöver det så har AP4 även långtgående samarbeten med flertalet institutionella investerare och organisationer på internationell basis.

I denna rapport så återges de viktigaste inslagen i AP4:s arbete inom hållbarhet och ägarstyrning under 2015/2016. AP4:s mål framöver är självklart att på bästa sätt fortsätta att leva upp till det förtroende fonden erhållit - att förvalta dagens och morgondagens svenska pensionärers buffertkapital med målet högsta hållbara avkastning på lång sikt.

Niklas Ekvall, VD

Kort om AP4 och hållbarhet

Att löpande inkludera hållbarhet i investeringsbedömningarna är en nödvändighet för att kunna bedriva en framgångsrik förvaltning på lång sikt.

Hållbarhet nödvändigt för att lyckas

AP4 fokuserar på att integrera hållbarhet i den dagliga förvaltningen av tillgångarna. Det är ett arbete som bedrivits under många år, som ständigt utvecklas och som alltid kan göras lite bättre. De olika förvaltningsenheterna delar erfarenheter med varandra. Det är också viktigt att följa utvecklingen generellt, lära av andra och att delta i samarbeten för att bidra till utvecklingen inom hållbarhet.

För att integration av hållbarhet ska fungera väl behövs förståelse för nödvändigheten av hållbarhet för bra förvaltningsresultat över tid. Förvaltarna arbetar löpande med att bedöma risker och möjligheter som är förknippade med hållbarhet. Att ledningen betonar vikten av hållbarhet ökar fokus i organisationen liksom att hållbarhet precis som annat förvaltningsarbete följs upp. Det har varit en förutsättning för att AP4 lyckats leverera en hög avkastning till låg kostnad.

Integration på alla nivåer

Integration av hållbarhet i förvaltningen sker på flera plan.

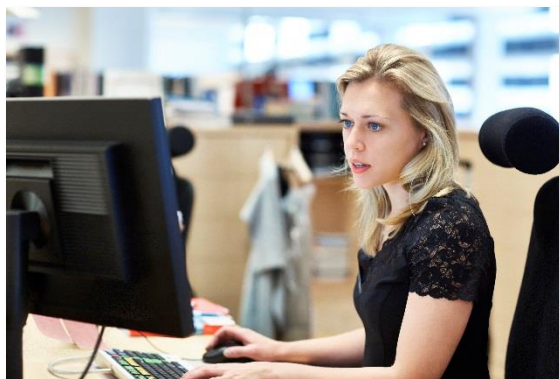
AP4:s styrelse fastställer årligen en ägarpolicy, som sammanfattar riktlinjerna för ägarstyrning i svenska och utländska bolag. VD leder hållbarhetsarbetet och delegerar ansvaret för integration av hållbarhet till respektive förvaltningsenhetschef.

Ägarstyrningsenheten rapporterar direkt till VD och stöder arbetet med integration av hållbarhet i förvaltningsenheterna. AP4:s representanter i Etikrådet arbetar inom ägarstyrningsenheten.

Förvaltningsenheterna hanterar löpande risker och möjligheter i förvaltningen inklusive de som rör hållbarhet. Vid dialoger med bolag är hållbarhet inkluderat. I AP4:s svenska aktiva förvaltning är ägarstyrning en uttalad del av strategin. AP4 utvärderar externa fonder med olika hållbarhetsinriktningar bland annat ägarstyrning, vatten och jämställdhet. AP4 har ett antal fondinvesteringar med uttalad hållbarhetsinriktning.

Ägarinitiativ i samarbete

AP4 deltar i svenska och internationella samarbeten och ägarinitiativ. Under perioden har AP4 gett sitt stöd till ägarinitiativ som bland annat uppmanar bolag att avstå från negativ klimatlobbying, att börser globalt ska tillämpa riktlinjer för hållbarhetsrapportering, att oljebolag ska arbeta för att minska sin verksamhets negativa miljöpåverkan och initiativ som rör mänskliga rättigheter.

Hållbarhet och Ägarstyrning i fokus

AP4 arbetar med två fokusområden, Hållbarhet respektive Ägarstyrning. Respektive område har ett antal mål för arbetet. Inom Hållbarhet arbetar AP4 bland annat med att sänka klimatriskerna i tillgångarna med hjälp utav olika lågkoldioxid aktiestrategier samt med gröna obligationer. AP4 mäter och publicerar årligen sitt koldioxidavtryck på www.ap4.se. AP4 deltar i flera internationella samarbeten och ägarinitiativ rörande hållbarhet.

Inom Ägarstyrning så arbetade AP4 i 27 valberedningar under 2015/16. Valberedningsarbetet är prioriterat och AP4 lägger stor vikt vid att arbeta för ökad mångfald och fler kvinnor i styrelserna. AP4 röstade på 79 svenska respektive 759 utländska bolagsstämmor under perioden 2015/2016.

AP-fondernas Etikråd

Första – Fjärde AP-fonderna samarbetar inom det gemensamma Etikrådet för att påverka bolag till förbättringar inom hållbarhet. Det löpande arbetet omfattar förebyggande och reaktiva dialoger med utländska bolag samt projekt och initiativ.

Cirka 300 bolagsdialoger, både förebyggande dialoger och så kallade incidentdialoger, fördes med utländska bolag under 2015. Dialogerna handlar om hur bolagen hanterar svåra frågor i verksamheten så som korruption, mänskliga rättigheter, arbetstagarrättigheter, hälsa och säkerhet, föroreningar och biodiversitet. Dessutom bedrevs det projektarbeten inom exempelvis kakao, palmolja och antikorruption. Etikrådet var, hösten 2015, värd för ett nordiskt seminarium om FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter, de så kallade Ruggieprinciperna. Etikrådets Årsrapport 2015 publicerades under våren 2016. Läs mer på www.ap4.se.

Hållbarhet i förvaltningen

Hållbarhet

Ägarstyrning

Aktieägares rättigheter, styrelsens sammansättning, mångfald, ersättningar, kapitalstruktur etc.

Etik

Mänskliga rättigheter, arbetstagarrättigheter, barnarbete, hälsa och säkerhet, anti-korruption etc.

Miljö

Klimatförändring, minska utsläpp av koldioxid och andra växthusgaser, förorening av och tillgång till jord, vatten och ren luft, biodiversitet etc.

Genomlysning av alla innehav

AP4 låter genomlysna och analysera alla innehav två gånger om året med hjälp av en extern konsult. Däremellan sker löpande rapportering. Avsikten är att fånga upp eventuella kränkningar av internationella konventioner rörande bland annat miljö, mänskliga rättigheter och korruption som bolag gjort sig skyldiga till och inkludera det i förvaltningens analys- och ägarstyrning av innehaven.

Konsultfirman samlar in och verifierar information från ett stort antal källor, bland annat olika FN-organ, medier och olika frivillig- och intresseorganisationers rapportering. Därefter matchas AP4:s innehav mot denna databas.

Svenska och nordiska noterade bolag är i allmänhet välskötta bolag som vårdar sitt varumärke och arbetar för att bedriva sin verksamhet på ett hållbart sätt. Trots detta kan incidenter inom hållbarhetsområdet ske. När AP4 får kännedom om sådana händelser eller misstankar om missförhållanden stämmer förvaltningen och ägarstyrningsenheten av situationen med varandra och kontaktar därefter bolagsledningen för att verifiera fakta.

Ledstjärnor för AP4:s som ägare

- AP4:s värdegrund, som utgår från svenska statens värdegrund och internationella konventioner
- AP4:s ägarpolicy
- Svensk kod för ägarstyrning (Koden)
- Principles for Responsible Investment (PRI), ett FN-initiativ för ansvarsfulla investeringar
- FN:s Global Compact

AP4 begär besked om vilka åtgärder bolaget vidtar för att lösa problemet och vad som görs för att minimera risken att något liknande händer igen. Om problemet inte kan lösas omgående följer AP4 upp frågan för att försäkra sig om att bolaget följer en handlingsplan med åtgärder för att komma till rätta med missförhållanden. Bolagen är i regel måna om att både lämna relevant information och att lösa eventuella problem.

Hållbarhetsanalys är en del av arbetet

AP4:s aktie-, ränte-, och riskkapitalförvaltningen samt ägarstyrningsenheten använder, förutom så kallad genomlysning av innehaven, nyhetsbevakning och AP4:s motparter (banker och mäklarfirmer) för att inkludera hållbarhetsinformation i analysarbetet. Flera av AP4:s förvaltningsstrategier bygger på olika hållbarhetsfaktorer.

Regelbundna möten hålls mellan de olika förvaltningsenheterna för att diskutera aktuella och relevanta frågor och/eller bolag, som kan påverka förvaltningsarbetet.

Svenska aktieförvaltningen

Den svenska aktieförvaltningen baseras på fundamental analys. Bolagens arbete med hållbarhet (miljö, etik och bolagsstyrning) ingår i förvaltningens bedömning av bolaget och dess akties kurspotential och kursrisk. Ägarstyrning är således en uttalad del av förvaltningsstrategin. Bolagsbesök är den främsta informationskällan och förvaltningen träffar regelbundet bolagsledningen i majoriteten av portföljinnehaven. De diskuterar vid dessa tillfällen även hållbarhetsaspekter.

Varje vecka har den svenska aktieförvaltningen och ägarstyrningsenheten två möten tillsammans, då relevanta hållbarhetsfrågor avrapporteras och diskuteras på ett strukturerat vis. Mötena rör dels den löpande förvaltningen, dels AP4:s valberedningsarbete. Enheterna har därutöver löpande avstämningar angående olika frågor av hållbarhetskaraktär samt andra ägarfrågor.

Globala aktieförvaltningen

Den globala aktieförvaltningen fokuserar på val av externa förvaltare, portföljkonstruktion och indexförvaltning. Den aktiva globala aktieförvaltningen bedrivs av externa förvaltare med skraddarsydda mandat. AP4:s globala förvaltning följer systematiskt upp investeringarna hos de externa förvaltarna.

Globala aktieförvaltningen har regelbundna möten med ägarstyrningsenheten, som också är AP4:s representanter i AP-fondernas Etikråd. På mötena utbyts aktuell information om utvecklingen av olika bolags hållbarhetsarbete, AP-fondernas Etikråds aktiviteter liksom globala aktieförvaltningens investeringsaktiviteter.

För att sänka klimatriskerna i tillgångarna använder AP4 bland annat olika lågkoldioxidstrategier. Detta arbete bedrivs inom den globala aktieförvaltningen.

AP4:s indexförvaltning bedrivs huvudsakligen internt och uppfyller sedan flera år PRI:s krav om:

- röstning
- dialog med bolag rörande eventuella incidenter och förbättringar
- aktiviteter av mer långsiktig karaktär, som till exempel proaktiva branschprojekt

Detta arbete bedrivs bland annat genom ägarstyrningsenheten och genom AP-fondernas Etikråd.

Global makroförvaltningen

Global makroförvaltning ansvarar för förvaltning av bland annat räntebärande värdepapper och valutor.

De **statsobligationer** som ränteförvaltningen handlar i begränsas till de europeiska länderna, USA och Australien. Ränteförvaltningen har gjort bedömningen att dessa stater inte innebär någon väsentlig risk ur ett hållbarhetsperspektiv.

Kreditobligationer. Förvaltningen gör en affärsmässig riskbedömning vid hållbarhetsanalysen av innehav. Det kan vara ytterst kostsamt att äga kreditobligationer i bolag som misslyckas inom hållbarhet.

Samtliga kreditobligationsinvesteringar kräver BBB rating eller bättre. Ratingagenturerna lägger idag större fokus på så kallade betingade skyldigheter ("contingent liabilities") där bolagens etik och miljöhantering vägs in. Brister i miljö och etikhantering kan innebära en lägre rating idag, eftersom dessa faktorer under senare år har fått ökad betydelse vid ratingen.

Förvaltningen utvärderar och investerar i gröna obligationer när de uppfyller AP4:s kriterier för hållbarhet och lönsamhet. Förvaltarna avsätter även tid för att bidra med kunskap och erfarenhet om gröna obligationer vid externa presentationer.

Fastighetsförvaltningen

Hållbarhet och ägarstyrning är en del av förvaltningsprocessen av AP4:s strategiska fastighetsportfölj. Samtliga AP4:s direktägda fastighetsinvesteringar har idag policyer på plats för hur hållbarhet ska beaktas i fastighetsförvaltningen.

AP4 använder GRESB (the Global Real Estate Sustainability Benchmark) för uppföljning och jämförelse av hållbarhetskriterier inom fastighetsförvaltningen. Fastighetsbolaget besvarar GRESB:s årliga elektroniska enkät. Bolaget självt och AP4 får då en bedömning av hur bolaget ligger till i ett hållbarhetsperspektiv.

Både Vasakronan och Rikshem emitterar så kallade gröna obligationer. De gröna obligationerna ska bland annat finansiera energibesparande åtgärder, ofta i samband med större ombyggnader, men används även vid nyproduktion som uppnår högt ställda krav vid miljöcertifiering.

Förvaltningen av Alternativa tillgångar

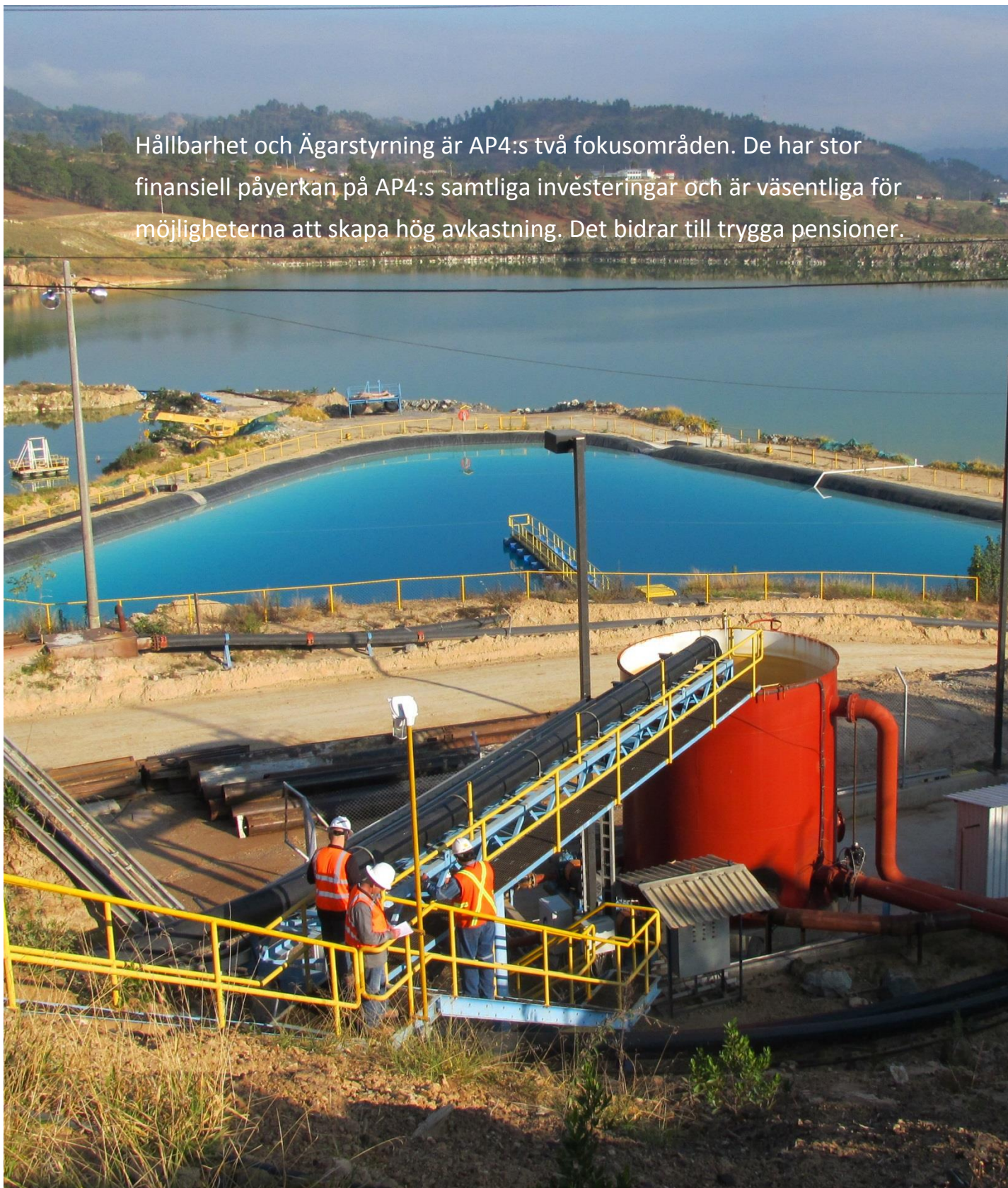
AP4:s förvaltning av Alternativa tillgångar rör onoterade investeringar som görs indirekt via riskkapitalfonder eller riskkapitalbolag. Vad gäller hållbarhet är AP4:s fokus att utvärdera och följa upp hur väl detta är integrerat i de externa förvaltarnas investeringsverksamhet.

Förvaltningen av riskkapitalfonder tillämpar FN:s Principles for Responsible Investment (PRI), vilka syftar till att öka bolags och aktörers ansvarsfulla agerande inom etik- och miljöområdet. Det har nu i princip utvecklats till en standard bland riskkapitalfonder att ha interna hållbarhetspolicyer och ofta även ha undertecknat PRI.

För att vidareutveckla integrationen av hållbarhet fokuserar nu riskkapitalfonderna på att implementera operativa hållbarhetsmål, aktiviteter och uppföljning av dessa i portföljbolagen. Detta är en utveckling som AP4 välkomnar och bidrar till genom sitt engagemang.

Hållbarhet och Ägarstyrning

Hållbarhet och Ägarstyrning är AP4:s två fokusområden. De har stor finansiell påverkan på AP4:s samtliga investeringar och är väsentliga för möjligheterna att skapa hög avkastning. Det bidrar till trygga pensioner.

FN:s hållbarhetsmål

FN:s hållbarhetsmål är viktiga för investerare då målen hjälper till att stimulera till investeringar, som kan bidra till lösningar av stora globala problem. Samtidigt bidrar de till förutsättningar för en hög hållbar avkastning på lång sikt.

AP4 och FN:s hållbarhetsmål

Klimatförändring, sociala missförhållanden och oro, vattenbrist, krig och folkvandringar är alla faktorer som hotar ekonomisk stabilitet och tillväxt. Förståelsen i investerarkollektivet för nödvändigheten att inkludera hållbarhet i investeringsbedömningarna ökar dock snabbt.

AP4 kan genom sitt hållbarhetsarbete och sina investeringar på olika sätt bidra till att FN:s hållbarhetsmål uppnås. AP4 arbetar idag med två fokusområden i investeringarna - Hållbarhet och Ägarstyrning. Områden som redan idag stöder FN:s hållbarhetsmål på olika sätt.

AP4 har utvecklat hållbarhets- och ägarstyrningsarbetet mer inom vissa områden. För andra områden är vårt arbete mindre utvecklat. Målsättningen är att AP4, inom de områden där vi är verksamma, ska fortsätta att utveckla aktiviteter som kan bidra till ökad avkastning för den svenska pensionären samtidigt som vi bidrar till en mer hållbar värld.

17 globala hållbarhetsmål

FN:s 17 hållbarhetsmål är framtagna för att bland annat lösa klimatkrisen, utrota extrem fattigdom och minska ojämlikheter och orättvisor i världen. För att nå dessa ambitiösa mål, som ska vara uppnådda 2030, krävs att alla samarbetar - regeringar, civilsamhälle och näringsliv.

De 17 globala målen har delats upp i 169 delmål och varje delmål mäts med olika indikatorer.

Målen och insatserna inom respektive område kommer att följas upp årligen av FN och det kommer att krävas samarbete från regeringar, civilsamhälle och näringsliv för att en positiv utveckling ska uppnås.

Nedan följer exempel på ett antal av FN:s hållbarhetsområden inom vilka AP4 har investeringar inom eller löpande arbetar med.

Mål 5. Uppnå jämställdhet – AP4 har en lång tradition av att, i bland annat valberedningsarbetet, verka för ökad mångfald i noterade bolagsstyrelser och för ökat antal kvinnor i de styrelser där de är underrepresenterade. Vid ägardialoger med bolag uppmärksammas vikten av att bolagen har rutiner och processer på plats, som bidrar till ökad jämställdhet i verksamheten.

AP4 utvärderar investeringsstrategier med olika hållbarhetsfokus där jämställdhetsindikatorer är en del. AP4 har en fondinvestering med jämställdhet som hållbarhetsinriktning.

Mål 6. Rent vatten – både världshav och sötvatten är en global resurs. Vatten kan också vara en lokal geografisk resurs. Tillgång till rent vatten är avgörande, varför AP4 löpande följer utvecklingen och utvärderar olika strategier med hållbarhetsinriktning vatten.

Mål 8. Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt – att främja makroekonomisk stabilitet och gott investeringsklimat, sysselsättning och anständiga arbetsvillkor är viktiga faktorer för en hållbar utveckling. AP4 deltar i internationella ägarinitiativ och för, bland annat genom AP-fondernas Etikråd, dialoger med bolag för att främja anständiga arbetsvillkor, skydda arbetstagares rättigheter och främja en trygg och säker arbetsmiljö, motverka tvångsarbete, barnarbete, modernt slaveri och trafficking.

Mål 10. Minskad ojämlikhet – att adressera klyftorna mellan individer och grupper baserat på bland annat kön, ålder, etnicitet och ekonomisk och social status. AP4 har en fondinvestering med fokus på barns rättigheter som hållbarhetsinriktning.

Mål 11. Hållbara städer och samhällen – städer och bosättningar ska vara inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara. Städer går ofta i bräsch för utveckling, och är nav för innovationer och nya idéer. Den snabba och stora inflyttningen till städer ställer nya krav som behöver bemötas på ett ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbart sätt. AP4 äger 25 procent i Sveriges största fastighetsbolag Vasakronan. Bolaget utgör en väsentlig del av AP4:s totala fastighetsinnehav. Vasakronan har länge arbetat med hållbarhet i verksamheten och tilldelas högsta betyget – Green Star - av Global Real Estate Sustainability Benchmark, GRESB, som analyserar hållbarhet inom fastighetsbranschen globalt.

Mål 12. Hållbar konsumtion och produktion – AP4 ser vikten av ett ökat medvetande om cirkulär ekonomi och nödvändigheten av långsiktighet vid konsumtion av till exempel råvaror samt nödvändigheten av att redan före produktion planera för återanvändning och minskat avfall. Vid ägardialoger som AP4 för med bolag är detta en fråga som är i fokus.

Mål 13. Bekämpa klimatförändringarna – AP4 har under många år arbetat för att minska klimatriskerna i AP4:s tillgångar. AP4:s koldioxidsnåla strategier, som minskar klimatriskerna i tillgångarna, utgör cirka 22 procent av den globala aktieportföljen. AP4 investerar även i gröna obligationer som bidrar till olika hållbarhetsprojekts finansiering.

AP4 är en av fyra grundare till koalitionen **Portfolio Decarbonization Coalition, PDC**, tillsammans med bland annat FN. Det är en koalition av bland annat investerare som arbetar för att investerare globalt ska mäta sitt koldioxidavtryck, offentliggöra det och minska detsamma. PDC vill underlätta för investerare att snabbare och lättare koldioxideffektivisera sina tillgångsportföljer och att "best practice" utvecklas för hur det kan gå till. PDC förordar transparens och kunskapsutbyte.

De svenska AP-fonderna har i samarbete tagit fram ett antal indikatorer, med vilka AP-fonderna rapporterar sitt **koldioxidavtryck**. Att mäta avtrycket är viktigt, eftersom det som mäts ökar sannolikheten att det också hanteras. AP-fondernas samordning av indikatorer har väckt positivt intresse och uppmärksamhet både i Sverige och internationellt.

AP4 har därtill under rapportperioden deltagit i ett antal **ägarinitiativ**, som stödjer flera olika globala hållbarhetsmål. Initiativ som bland annat uppmanar bolag att avstå från negativ klimatlobbying, uppmanar börser globalt att tillämpa riktlinjer för hållbarhetsrapportering, initiativ för att oljebolag ska arbeta för att minska sin verksamhets negativa miljöpåverkan och initiativ som rör bland annat mänskliga rättigheter.

Hållbarhet

”När bolag håller ordning på sina hållbarhetsaspekter har de ofta god ordning på hela sin verksamhet.

De bolagen är också i regel långsiktigt bra investeringar.”

Hållbarhet påverkar oss och vår värld. Hållbarhet har även finansiell påverkan på AP4:s samtliga investeringar och på möjligheterna att bidra till trygga pensioner. AP4 använder hållbarhetsmål i förvaltningsarbetet för att säkerställa att arbetet drivs framåt i önskad riktning.

Globalt hot

Ett viktigt område inom hållbarhet är klimatförändringen. Det handlar om hur klimatet påverkar vår värld, livsmiljö och samhälle och därmed även lönsamheten i alla AP4:s investeringar. Enligt AP4:s analys är klimatförändringen det överhängande globala hotet mot framtida avkastning och trygga pensioner. Klimatförändringens förväntade effekter är uppmärksammas i flera rapporter liksom bedömningarna om hur jorden drabbas vid olika förväntade temperaturhöjningar.

Värna tillgångar och framtiden

Inom AP4:s fokusområde hållbarhet är arbetet för att minska klimatriskerna i tillgångarna viktigt. Det värnar AP4:s tillgångar och avkastning vid en förväntad omvärdering av koldioxidutsläpp och fossila reserver och bidrar till omställningen till ett klimatneutralt samhälle. Förvaltningen arbetar löpande med att bland annat utveckla och investera i olika strategier samt att bidra med kunskap om lågkoldioxidstrategier och gröna obligationer.

Strategier för lägre risk och god avkastning

Hittills har strategierna med lågkoldioxidinvesteringar gett en avkastning i linje med uppsatta mål. Det är dock för tidigt att kunna utvärdera så långsiktiga investeringar.

AP4 bedömer att det kommer att införas ett globalt pris på koldioxid. När det händer kommer de sämsta bolagen att drabbas negativt dubbelt upp, genom både lägre värdering och sämre lönsamhet. Med AP4:s lågkoldioxidinvesteringar har AP4 en ”gratis option” på att koldioxid är felprissatt.

Olika strategier med samma mål brukar sammantaget bli mer framgångsrika än att bara satsa på en enda strategi. Det är också så AP4 försöker arbeta inom hållbarhet.

Mål inom Hållbarhet

Övergripande delmål för fokusområdet Hållbarhet för rapportperioden.

AP4 ska:

1 Öka andelen lågkoldioxidstrategier för att minska klimatriskerna i tillgångarna

AP4 har sedan 2012 byggt upp en global plattform för lågkoldioxidstrategier, som minskar klimatriskerna i tillgångarna. AP4 har idag i den globala aktieportföljen tre internt respektive tre externt förvaldade lågkoldioxidmandat. De omfattar 22 procent av AP4:s globala aktieinvesteringar.

Målet är att ytterligare minska klimatriskerna i tillgångarna genom att öka investeringarna volymmässigt och även söka efter nya effektiva strategier för att förstärka bolagens incitament att minska sina koldioxidavtryck.

2 Mäta och offentliggöra AP4:s koldioxidavtryck för noterade aktier

AP4:s koldioxidavtryck för de noterade aktieinnehaven, 2012 och framåt, finns offentliggjorda i rapporter och på www.ap4.se.

3 Kartlägga hur koldioxidavtryck för övriga tillgångsklasser bäst kan mätas

AP4 och de övriga AP-fonderna har ett gemensamt samarbetsprojekt för att kartlägga hur övriga tillgångsklasser bäst kan mätas. Arbetet är pågående.

4 Bidra till att investerare mäter sitt koldioxidavtryck och investerar klimatsmart

AP4 är en av fyra grundare till Portfolio Decarbonization Coalition (PDC), som är ett initiativ som FN stödjer. PDC är en koalition av investerare världen över som vill arbeta mot klimatförändringen. Investerarna satsar successivt på mer gröna investeringsstrategier och genom sitt agerande vill de bidra till att utsläppsminskningar hamnar på politikernas, industriernas och bolags agendor.

AP4 arbetade 2015 som ambassadör för PDC med målen att till klimatmötet i Paris, COP 21, bidra till att investerare globalt:

- mäter koldioxidavtrycket på tillgångar om USD 500 miljarder
- investerar kapital i lågkoldioxidstrategier om USD 100 miljarder

Målen överträffades. Läs vidare under rubriken *PDC – mäta, offentliggöra och minska* på nästa sida.

5 Bidra till att tillgångsklassen gröna obligationer är attraktiv och växer

AP4 ska bidra med kapital vid nyemissioner av och skapa en likvid andrahandsmarknad för gröna obligationer, när de uppfyller AP4:s kriterier för hållbarhet och lönsamhet.

Under perioden har AP4 deltagit i 16 nyemissioner med ett investeringsvärde på 3.2 miljarder kronor. AP4 har varit aktiv på andrahandsmarknaden för gröna obligationer. Syftet är att AP4 bidrar till att likviditeten på marknaden för gröna obligationer ökar och gör dessa mer attraktiva att äga, vilket stimulerar tillgångsklassen till att växa.

6 Dela med sig av kunskap om lågkoldioxidstrategier och gröna obligationer

Förvaltningen avsätter tid för att dela med sig av kunskap och erfarenheter till andra institutionella investerare om lågkoldioxidstrategier och gröna obligationer. AP4 har under perioden på förfrågan hållit ett drygt 40-tal presentationer på bland annat konferenser och i andra officiella sammanhang och där delat med sig av erfarenheter och kunskap.

PDC - mäta, offentliggöra och minska

Portfolio Decarbonization Coalition (PDC), som AP4 varit med och grundat, arbetar för att investerare globalt ska mäta sitt koldioxidavtryck och minska detsamma.

Viktig signal till politiker, samhälle och bolag

Om en kritisk massa av institutionella investerare, ägare till delar av den globala ekonomin, mäter och offentliggör sina koldioxidavtryck, ökar sannolikt också arbetet för att minska avtrycket. Detta arbete skickar en stark signal till politiker, de koldioxidintensiva industrierna och bolagen att detta är uppmärksammat och nu på agendan.

Portfolio Decarbonization Coalition, PDC, vill underlätta för investerare att snabbare och lättare koldioxideffektivisera sina tillgångsportföljer och att "best practice" utvecklas för hur det kan gå till. PDC förordar transparens och kunskapsutbyte.

Bakgrund till AP4:s engagemang

Med insikt om nödvändigheten att minska klimatriskerna i AP4:s tillgångar investerade AP4 2012 i sin första lågkoldioxidstrategi. Den var utformad så att den halverade exponeringen mot koldioxid och andra växthusgaser. Trots detta hade den en relativt låg risknivå och en avkastning som förväntades utvecklas i linje med index. Sedan dess har AP4 fortsatt arbetet med att utveckla strategier och öka investeringarna inom detta område. Dessa erfarenheter och insikten att mer måste göras, bidrog till att AP4 tillsammans med UNEPFI, CDP och Amundi, 2014 tog initiativet till att grunda koalitionen PDC.

AP4:s arbete för PDC

Under 2015 var AP4 utsedd av FN att vara ambassadör för PDC. Uppdraget var att samla och stötta andra institutionella investerare att ansluta sig till PDC och genom olika strategier minska, börja mäta och offentliggöra sina koldioxidavtryck. Arbetet hade fokus på att sprida insikt och budskap om klimatförändringen och vad bland annat investerare kan göra för att minska dessa risker. Målet var att samla investerare för att nå de mål som satts upp till klimatmötet COP 21 i slutet av 2015.

Under 2016 har allt fler investerare anslutit sig till både PDC och Montreal Pledge, som båda fortsatt att växa.

PDC - en koalition för att göra positiv skillnad

PDC lanserades under klimatmötet i New York hösten 2014 med två mål till klimatmötet COP21 i Paris, 15 månader senare. De två målen var att institutionella investerare ska:

1 mäta och offentliggöra sina koldioxidavtryck

PDC:s mål var att få investerare att mäta och publicera sitt koldioxidavtryck. Målet var att samla investerare med minst ett sammanlagt kapital om 500 miljarder US dollar. Målet var satt med övertygelsen om att "det som mäts också hanteras" och att detta på sikt skulle stimulera till att koldioxidavtrycken skulle minska.

2 genom olika strategier bidra till att minska sitt koldioxidavtryck

PDC:s andra mål var att samla investerare med ett förvaltad kapital på minst 100 miljarder US dollar i olika strategier som minskar klimatpåverkan. Lågkoldioxidstrategier kan till exempel välja bort de värsta utsläppsbolagen eller att investera i relativt sett koldioxideffektiva bolag, projekt eller teknologier. Minskade utsläpp kan också uppnås genom påverkansdialoger om utsläpp med bolag.

Överträffade målen

PDC överträffade de uppsatta målen. Vid klimatmötet COP21 kunde PDC rapportera att koalitionen ökat till 25 medlemmar med tongivande pensionsfonder från hela världen.

Sammantaget har medlemmarna placerat cirka 600 miljarder US dollar i någon typ av lågkoldioxidstrategi. Tillsammans förvaltade de 25 medlemmarna i PDC, vid 2015 års slut, ett kapital om cirka 3 200 miljarder US dollar.

Medlemmarna är alla eniga om att arbetet syftar till att minska risker och samtidigt höja avkastningen på lång sikt.

PDC överträffade också sitt andra mål om att bidra till att samla investerare världen över som, via Montreal Carbon Pledge, beslutat att de ska mäta och offentliggöra sina koldioxidavtryck. Totalt hade investerare med ett förvaltad kapital om 10 000 miljarder US dollar skrivit under Montreal Carbon Pledge.

Läs mer om PDC på www.unepfi.org/pdc/.

Investeringar som minskar klimatrisk

Sedan flera år arbetar AP4 för att minska klimatrisk i aktieinvesteringarna med hjälp av lågkoldioxidstrategier. Strategierna minskar exponeringen mot bolag med relativt störst koldioxidutsläpp respektive fossila reserver.

Minska risken och bidra till hög avkastning

Syftet med AP4:s långsiktiga lågkoldioxidstrategier är att – under ett begränsat risktagande – välja bort bolag som har störst och mest negativ påverkan på miljön. Bolagen i AP4:s investeringar utvärderas regelbundet på basis av storleken på sina utsläpp och fossila reserver.

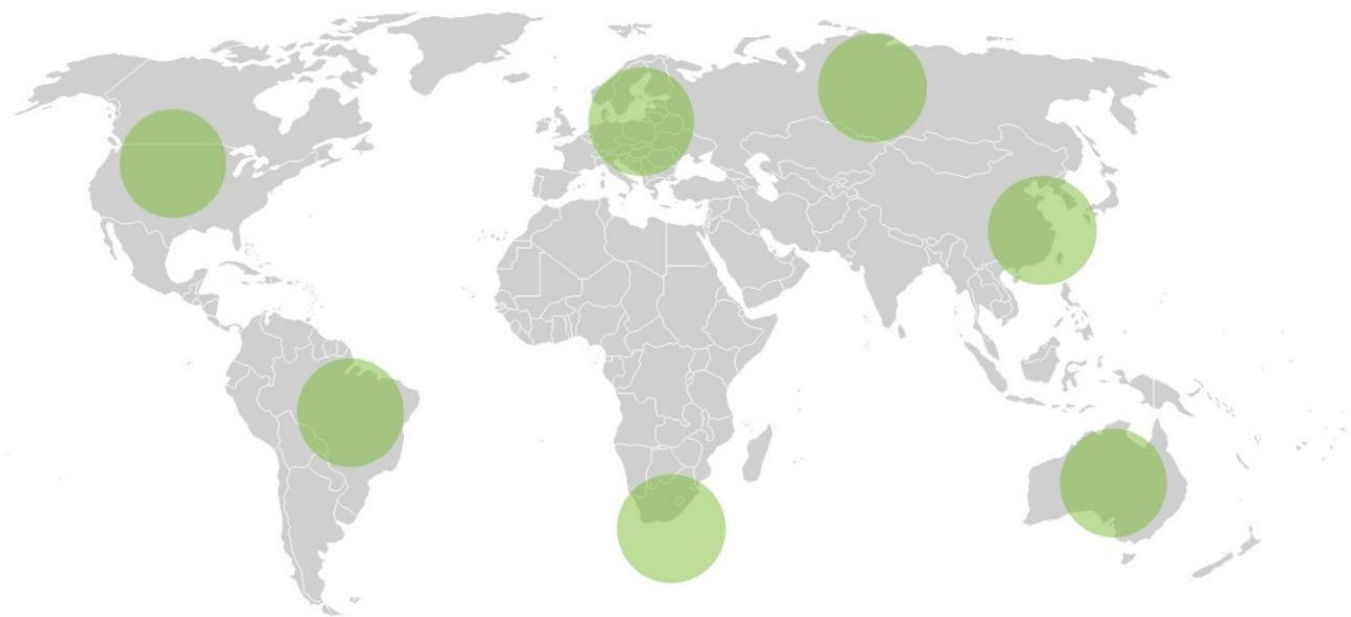
Bakgrunden är att utsläpp av koldioxid och andra växthusgaser påverkar jordens klimat negativt, vilket över tid leder till en ökad medeltemperatur. AP4 anser att kostnaden för utsläppens inverkan på miljön endast är beaktat i begränsad utsträckning i dagens värdering av börsbolag och gör bedömningen att det sannolikt kommer att se annorlunda ut i framtiden.

Vid omställningen till ett klimatneutralt samhälle bedömer AP4 att utsläpp av koldioxid och andra växthusgaser kommer att leda till stigande kostnader och att bolag med stora utsläpp och/eller fossila reserver kommer att drabbas negativt. Det kommer leda till att bolagen värderas och prissätts annorlunda än i dag.

Bolag med mindre utsläpp än sina konkurrenter borde få en ekonomisk fördel och på lång sikt en relativt bättre värdeutveckling.

Lågkoldioxidstrategierna är strategiska positioner med en långsiktig investeringshorisont. Investeringarna bedöms väsentligt minska klimatrisk i AP4:s aktieportfölj och ge möjlighet till positiv avkastning på lång sikt.

AP4 har en global plattform med lågkoldioxidstrategier

Marknadsvärde lågkoldioxidstrategier

Öka andelen klimatsmarta strategier

De totala investeringarna i lågkoldioxidstrategier uppgick till 22 procent av AP4:s globala aktieinvesteringar per 2016-06-30.

Avkastningen för AP4:s lågkoldioxidstrategier har utvecklats i linje med index sedan start. Samtidigt har utsläppsnivån halverats jämfört med index. Investeringsperioden, hittills fyra år, är dock ännu alltför kort för en utvärdering av dessa långsiktiga investeringar.

AP4 fortsätter arbetet med att utveckla och investera i strategier för att minska klimatriskerna i AP4:s tillgångar.

Mikael Johansson, senior portföljförvaltare, arbetar med AP4:s globala aktier och lågkoldioxidstrategier

Nu har AP4 en global plattform av lågkolstrategier. Vad är fortsättningen?

– Vi har nått vårt interna mål om en global plattform med strategier, som sänker klimatriskerna i tillgångarna. Det är vi glada över.

– Idag har vi tre internt förvaltade lågkoldioxidmandat och tre externt förvaltade mandat på plattformen, berättar Mikael. Och vi ser löpande över om vi kan komplettera med ytterligare mandat, som passar in i portföljen.

Kommer strategierna likna de AP4 har idag?

– Vi utvärderar olika idéer och strategier. Vi ser gärna fler sorter av strategier som kompletterar de vi redan har, utvecklar han. En portfölj med olika typer av strategier vore önskvärt, eftersom det också sprider metodikrisken och ger en lägre risk totalt.

Är det viktigt att signalera till bolag att utsläpp är i fokus?

– AP4 informerar bolagen, ställer frågor till dem och betonar vikten av att de relativt sina konkurrenter har låga utsläpp. Dialogen i sig, märker vi, är en mycket viktig signal, betonar Mikael.

– Bolagen vill ofta höra mer om varför AP4 och vissa index exkluderar dem och vilken metodik vi använder. De har kanske låga utsläpp, men exkluderas ändå eftersom utsläppsnivån relativt andra bolag i sektorn är hög. Att föra den diskussionen ger en bättre ömsesidig förståelse av hur vi, som investerare, resonerar och var de i förhållande till sina konkurrenter befinner sig.

Koldioxidavtryck

AP4 har över tid minskat sitt koldioxidavtryck.

Koldioxidavtryck visar trenden över tid

Det är positivt att mäta och offentligt redovisa investeringars klimatutsläpp. Att mäta och transparent redovisa koldioxidavtryck är en bra början och förutsättning för att kunna börja hantera sitt avtryck i önskad riktning.

Koldioxidavtrycket ger viktig information om "trenden över tid" för en enskild investerare och vid jämförelse mellan olika investerare måste hänsyn också tas till underliggande mätmetodik. Det är svårt att få fullt ut jämförbara koldioxidavtryck och rättvisande kunna jämföra olika investerare med varandra.

Olika investeringsstrategier och allokering till olika tillgångsslag såsom till exempel aktier och räntebärande värdepapper gör att koldioxidavtryck från olika investerare är olika stora. Andra faktorer som påverkar koldioxidavtrycket är också mätmetoder, olika antaganden vid framtagandet av koldioxidavtryck och olika indikatorer för att redovisa avtrycket.

AP4:s koldioxidavtryck

AP4 mäter sitt koldioxidavtryck vid varje års slut. AP4:s koldioxidavtryck har minskat över tid. Avtrycket och tidigare års avtryck publiceras på www.ap4.se.

Strategier som minskar klimatrisk

AP4:s investeringar i lågkoldioxidstrategier har bidragit till att minska klimatrisk i den globala aktieportföljen. Avkastningen har utvecklats väl och är sedan start i linje med sina jämförelseindex.

Övervikt i svenska aktier ger lägre koldioxidavtryck

Den svenska börsen har vid en internationell jämförelse relativt lågt koldioxidavtryck. Till stor del beror det på att utsläppstunga sektorer, som till exempel energi och råvaror, är relativt små på den svenska börsen.

AP4:s övervikt i svenska aktier bidrar därmed till ett lägre koldioxidavtryck.

Minskade utsläpp är angeläget

Enligt International Energy Agency (IEA) krävs det flera åtgärder för att minska risken för en global permanent temperaturökning över två grader. Det kommer att kräva insatser från hela industrin och även från pensionsfonder som AP4.

Viktiga åtgärder som kan vidtas är energieffektivisering av industriella motorer, vitvaror och värme- och kylanläggningar.

AP-fonder verkar för ökad standardisering

AP4 och de övriga AP-fonderna önskar se en global standardisering av såväl mätmetoder som redovisning av koldioxidavtryck. Alla svenska AP-fonder mäter och rapporterar sina koldioxidavtryck.

För att verka för en ökad standardisering beslutade AP-fonderna att samordna sina mått och redovisning av koldioxidavtrycket för noterade aktier under 2015.

Gröna obligationer

AP4 utvärderar löpande gröna obligationer och investerar i dessa när de uppfyller AP4:s kriterier för hållbarhet och lönsamhet.

Gröna obligationer i förvaltningen

Marknaden för gröna obligationer växer snabbt liksom antalet emittenter. Tidvis har möjligheterna att skapa meravkastning varit goda, vilket AP4 kan dra fördel av på såväl kort som lång sikt.

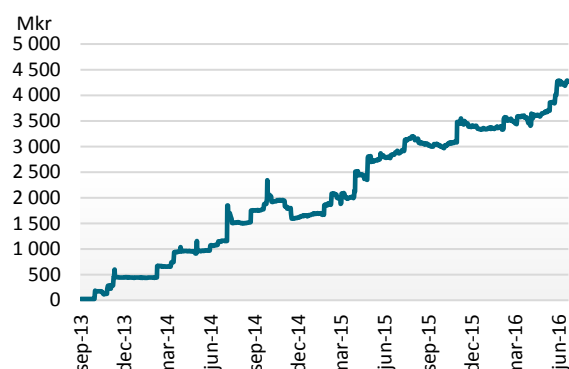
Ränteförvaltningen arbetar inom AP4:s fokusområde Hållbarhet med att bidra med finansiering till fler gröna projekt. Målet är att:

- vara aktiv på primärmarknaden vid nyemissioner av gröna obligationer
- delta i handeln på andrahandsmarknaden av gröna obligationer i syfte att bidra till att tillgångsklassen blir likvid och mer attraktiv
- dela med sig av erfarenhet och kunskap om lågkoldioxidstrategier och gröna obligationer

Under rapportperioden har AP4 deltagit i 16 (13) emissioner av gröna obligationer till ett totalt investeringsvärde om 3.2 (4) miljarder kronor. Detta motsvarade cirka 0,5 (1) procent av den totala volymen gröna obligationer i primärmarknaden globalt.

Under perioden har AP4 på förfrågan givit ett antal presentationer vid konferenser och i andra officiella sammanhang bland annat i FN i samband med undertecknandet av COP21-avtalen, Climate Bonds Initiatives Green Bond konferens i London och European Covered Bond Conference.

Marknadsvärde AP4:s gröna obligationer

Grafen ovan visar hur marknadsvärdet av AP4:s investeringar i gröna obligationer har vuxit över tid.

Ulf Erlandsson, senior portföljförvaltare, har byggt upp och förvaltar AP4:s gröna obligationsportfölj.

Investerarna är för stora och projekten för små - brukar det hävdas. Vad menas med det?

– Idag finns fortfarande en klyfta mellan större institutionella investerare såsom AP4 och de gröna ofta småskaliga projekten. Solfarmer och vindparker är tyvärr ofta i enskildhet för små för att kunna få tillgång till kapitalmarknaden på egen hand, utan de måste gå via intermediärer.

– Med nya bankregleringar och avkastningskrav på eget kapital, så har banksystemet ofta inte möjlighet att finansiera dessa småskaliga projekt, berättar Ulf. Istället försöker olika utvecklingsbanker ordna finansieringen, vilket till del begränsar antalet och typen av projekt. Detta strukturella problem leder till att många småskaliga projekt inte blir av.

Hur kan man skapa bra ränteinvesteringsalternativ?

– Det här är en problematik som kräver insatser från samtliga involverade parter, framhåller Ulf. Banker har expertis på hur portföljer av investeringar och kassaflöden kan struktureras. Utvecklingsbanker har humankapital och närvaro på plats för att kunna övervaka enskilda projekt i en projektportfölj och institutionella investerare har riskviljan och förmågan att göra själva investeringen.

– AP4 arbetar kontinuerligt för att man ska kunna skapa bra avkastningsmöjligheter och ännu högre miljömässig effekt.

Ägarstyrning

God ägarstyrning är väsentlig för att skapa värden i bolag.

Genom att nära följa bolags utveckling, ta ställning i olika frågor och kommunicera tydliga förväntningar till bolagens styrelser och ledningar kan ägare påverka.

Ägarstyrning är en uttalad del av AP4:s strategi för att öka avkastningen.

Områden som ofta berörs är ett bolags strategi, hållbarhetsarbete, styrelsesammansättning, kapitalstruktur, ersättningar och transparens. Målet är att bolag ska skötas hållbart, ansvarsfullt och så effektivt som möjligt. Det skapar förutsättningar för att de blir framgångsrika och levererar långsiktigt hållbar avkastning.

AP4:s arbete med ägarstyrning syftar till att:

- bidra till god långsiktigt hållbar avkastning
- värna om både aktieägares och det enskilda bolagets bästa
- ta hänsyn till det enskilda bolagets unika förutsättningar och behov
- utöva ägarrollens rättigheter och skyldigheter med ansvarsfullhet och långsiktighet
- främja att god sed utvecklas på värdepappers-marknaden. Väl fungerande aktiemarknader är nödvändigt för att långsiktiga investerare ska kunna skapa hög och långsiktigt hållbar avkastning.

Dialog - främsta verktyget

Generellt anser AP4 att direkt dialog, gärna öga mot öga, med berörda bolags styrelser, bolagsledningar och övriga ägare ofta fungerar bäst. För att dialoger ska fungera och bli framgångsrika förs dessa i förtroende mellan parterna och inte genom till exempel media.

Ledstjärnor för AP4:s som ägare

- AP4:s värdegrund, som utgår från svenska statens värdegrund och internationella konventioner
- AP4:s ägarpolicy
- Svensk kod för ägarstyrning (Koden)
- Principles for Responsible Investment (PRI), ett FN-initiativ för ansvarsfulla investeringar
- FN:s Global Compact

Mål inom Ägarstyrning

AP4 är en aktiv ägare. För oss handlar ägarstyrning om att ta ansvar och bidra till att långsiktigt hållbara värden kan skapas i bolagen. Detta bidrar till trygga pensioner.

Övergripande delmål för fokusområdet Ägarstyrning.

AP4 ska:

- 1** Arbeta i valberedningar
AP4 har tackat ja till att delta i 27 valberedningar under perioden.
- 2** Intervjua hela eller delar av styrelsen vid styrelseutvärderingar
Vid en valberednings utvärdering av en styrelse är egna intervjuer med styrelseledamöterna en betydelsefull komponent. I de valberedningar där AP4 deltar, driver AP4 att valberedningen gör egna intervjuer för att få en djupare förståelse av hur väl en styrelse fungerar. Valberedningens egna intervjuer är ett viktigt komplement till eventuella skriftliga egenutvärderingar som styrelsen har låtit göra eller till en extern styrelseutvärdering.
- 3** Arbeta för ökad mångfald i styrelserna - särskilt vad gäller jämnare könsfördelning
I de valberedningar där AP4 deltar ska:
 - minst en kvinna vara med på kortlistan vid framtagandet av förslag till nya styrelseledamöter
 - valberedningen arbeta för att Kodens rekommendationer om andel kvinnliga styrelseledamöter mötsI de valberedningar där AP4 deltog under perioden var 13 av 33 nyvalda ledamöter kvinnor, motsvarande 39 procent.
- 4** Utöva rösträtten vid svenska stämmor
AP4 prioriterar bolag där AP4 har stora innehav, är stor ägare och/eller vid principiellt viktiga frågor. Under stämмосäsongen våren 2016 deltog AP4 i 79 stämmor varav via fullmakt/proxyröstning på 12.
- 5** Utöva rösträtten vid utländska bolagsstämmor
AP4 prioriterar de större bolagen på respektive marknad, bolag som Etikrådet arbetar med och bolag där AP4 stöder ett internationellt initiativ.

AP4 röstade på totalt 759 stämmor i USA, Japan, Storbritannien, Kanada, Australien, Tyskland, Frankrike, Schweiz, Nederländerna, Spanien, Italien, Singapore och Hong Kong under perioden.
- 6** Stödja initiativ för införande av ägarkoder och bolagskoder internationellt
AP4 bidrar gärna med konstruktiva synpunkter och förslag när koder ska införas eller uppdateras. Under perioden har AP4 lämnat synpunkter till OECD rörande Russias Corporate Governance Code.

Ägarstyrning i Sverige

I Sverige är AP4 en av de tio största institutionella investerarna på den svenska börsen. AP4 har en lång tradition av att ta ansvar både som långsiktig ägare och för att utveckla god sed på den svenska aktiemarknaden.

Stor ägare på svenska börsen

Den svenska aktieportföljen hade, vid halvårsskiftet 2016, ett marknadsvärde på cirka 56 miljarder kronor. AP4 var därmed en av de tio största svenska institutionella ägarna på svenska börsen, med aktieinnehav i 136 svenska börsbolag. De största ägarandelarna återfanns i små och medelstora bolag.

AP4 utövade rösträtten på 79 svenska bolagsstämmor och arbetade i 27 svenska börsbolags valberedningar.

Den svenska aktieportföljen är indelad i ett antal olika delportföljer och i samtliga aktivt förvaltrade strategier är ägarstyrning ett viktigt styrmedel för att uppnå bästa möjliga avkastning.

Frågor som AP4 bland annat engagerar sig i är exempelvis:

- styrelsesammansättning
- ökad mångfald och fler kvinnor i styrelserna
- kapitalstruktur
- utformning av långsiktiga ersättningsprogram
- bolags arbete med hållbarhet (fokus miljö, sociala frågor och bolagsstyrning).

136

svenska bolag ägde AP4 aktier i

79

bolagsstämmor

27

valberedningar

AP4 arbetar med ägarstyrning i Sverige genom att:

- föra dialoger med bolagsstyrelser och bolagsledning
- delta i valberedningar
- föra dialoger inför bolagsstämmor
- rösta på bolagsstämmor
- föra dialoger med andra ägare och organisationer
- samarbeta med andra ägare och organisationer för att kunna driva frågor med ökad tyngd
- utveckla processer och praxis inom ägarstyrning
- delta i utvecklandet av den svenska aktiemarknadens självregleringssystem
- stödja organisationer och projekt som främjar hållbarhet
- vara aktiv i frågor av principiell betydelse inom ägarstyrningsområdet och
- bidra till utveckling av aktiemarknader

Svenska stämmosåsongen

AP4 deltog och röstade på 79 stämmor. Inför stämmorna förde AP4 ägardialog med cirka 25 bolag om de förslag som skulle läggas på stämmorna.

AP4 prioriterar de stämmor där AP4 har ett betydande aktieinnehav i bolaget eller där AP4 är en av bolagets större ägare.

Mycket arbete sker innan stämmorna äger rum. För AP4:s del handlar det om informationsinhämtning, diskussioner med bolag, framföra synpunkter till bolagen angående informationsgivning och utformning av eventuella förslag som ska läggas på stämman.

79

bolagsstämmor

Ställningstaganden våren 2016

AP4 och andra institutionella ägare har, precis som tidigare år, fört dialoger med bolagen inför stämmorna om tveksamma förslag, varför många oenigheter och frågeställningar har kunnat redas ut före stämmorna.

Ersättningar till ledande befattningshavare ska svenska årsstämmor årligen ta ställning till och fatta beslut om. Ersättningar är ett område som AP4 lägger tid och resurser på för att säkerställa att de möter de krav AP4 har uppställt i sin ägarpolicy. Detta arbete beskrivs närmare under rubriken *Ersättningar en viktig fråga*.

Inför 2016 års stämmor förde AP4 cirka 25 ägardialoger med bolag rörande bland annat ersättning. Det var antalsmässigt i nivå med föregående år.

Stämmosåsongen 2016 var generellt lugn. Inför årsstämman i **East Capital Explorer** hade AP4 och andra oberoende ägare en dialog med bolaget. Under ett antal år har AP4 varit kritiska till och framfört synpunkter på bolagsstyrningsstrukturen liksom det förvaltningsavtal som funnits mellan East Capital Explorer och ett huvudägarna närstående förvaltningsbolag.

AP4 deltog 2014/2015 liksom året dessförinnan i valberedningsarbetet i East Capital Explorer och arbetade för att struktur och avtal skulle få ökat fokus från styrelsen. Styrelsen arbetade sedermera fram ett förslag till årsstämman 2016 för att skapa en renare bolagsstyrningsstruktur samt ett för minoritetsaktieägarna bättre avtal. Styrelsens arbete syftade till att försöka eliminera potentiella intressekonflikter mellan bolag, förvaltningsbolag och huvudägare.

AP4 anser att det framförhandlade förslaget, som antogs på årsstämman, bättre tar till vara minoritetsägarnas intressen.

Upplösningen av förvaltningsavtalet innehöll dock generösa villkor för förvaltningsbolaget och dess huvudägare, tillika huvudägare i det börsnoterade bolaget. Dock ansåg AP4 att det var i minoritetsaktieägarnas långsiktiga intresse viktigt att det oförmånliga avtal, som funnits sedan bolaget börsnoterades, avslutades.

Valberedningar i Sverige

En valberedning bereder och föreslår vilka som ska sitta i styrelsen. AP4 deltog i 27 valberedningar under 2015/2016.

Valberedningar främjar en systematisk och professionell nomineringsprocess av ledamöter till bolagsstyrelser, vilket gynnar svenska börsnoterade bolag. Valberedningsarbetet har hög prioritet på AP4 som lägger tid och resurser på att svenska börsnoterade bolag ska ha så bra styrelser som möjligt.

Förändringar av styrelser måste alltid utgå från det enskilda bolagets behov. Mångfald, kompetens, erfarenhet, kontinuitet och väl fungerande styrelser är exempel på viktiga faktorer att väga in när en styrelse sätts samman och att förändringar i en styrelse görs vid rätt tillfälle. En viktig faktor som beaktas av valberedningar vid utformningen av förslag till en styrelse är hur väl gruppdynamiken fungerar i styrelsen.

Styrelsen i ett bolag är ägarnas valda representanter. De är utvalda för sin specifika kompetens, erfarenhet och lämplighet för det aktuella styrelseuppdraget. Styrelsen, som helhet, bär det yttersta ansvaret för det enskilda bolaget och ska tillvarata samtliga ägares intressen.

Sju år i genomsnitt

En styrelseledamot sitter i genomsnitt i cirka 6-7 år. Valberedningar brukar värna om kontinuiteten i styrelser och att inte byta ut alltför många ledamöter samtidigt om styrelsen fungerar väl. Vanligt är att det kanske byts ut en ledamot årligen i en styrelse och vissa år kanske ingen förändring görs alls.

Att styrelseförändringar görs successivt medför att det är viktigt att följa en styrelses sammansättning över tid. Detta för att kunna bedöma till exempel hur valberedningens arbete med att öka andelen kvinnor i styrelsen utvecklas.

27

valberedningar deltog AP4 i

Valberedningsarbete har hög prioritet

På AP4 arbetar VD, förvaltare av svenska aktier och Ägarstyrningsenheten med valberedningsfrågor. Gruppen håller veckovisa möten och samordnar sig däremellan löpande rörande olika frågor.

Valberedningen ska:

- föreslå val av ordförande, styrelseledamöter, arvode och revisorer
- redogöra för valberedningens arbete samt presentera och motivera sina förslag
- föreslå hur valberedningens ledamöter ska utses och
- tillvarata samtliga aktieägares intressen

27 valberedningar

Under perioden var AP4 engagerad i 27 (21) valberedningar i börsnoterade svenska bolag med årsstämmor under 2016, varav som ordförande i två (en). Detta är betydligt fler valberedningar än föregående stämposong och beror framförallt på AP4:s aktiva förvaltningsstrategier inom svenska aktier.

Under arbetet i Tradedoublers valberedning visade det sig att synen på hur arbetet skulle bedrivas väsentligen skilde sig åt mellan AP4 och huvudägarna. AP4 bedömde förutsättningarna för att nå en samsyn som små och valde därför att lämna valberedningen i december 2015.

AP4 i valberedningen 2015/2016

Beijer Electronics

BillerudKorsnäs

BioGaia

Biotage

Bufab

Capio

Concordia Maritime

Dustin

Eltel

Getinge

Gränges

Hemfosa

Inwido

Lifco

Lindab

Knowlt

Mycronic

New Wave Group

Nobina

NP3

Oriflame

Oscar Properties

Probi

Scandi Standard

Svolder

Tradedoubler

Transcom

Den svenska ägarstyrningsmodellen

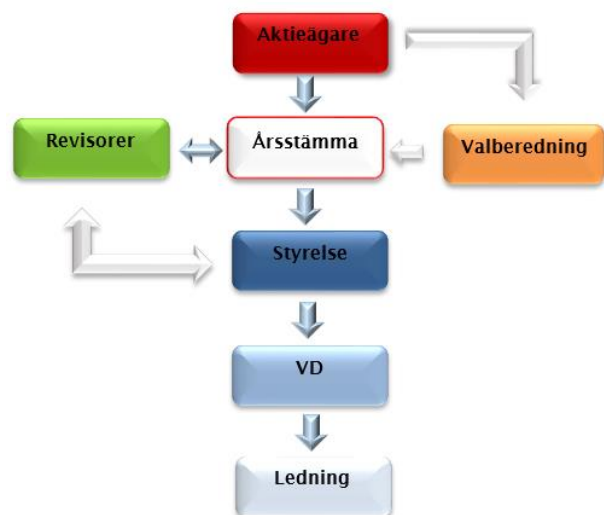
Den svenska ägarstyrningsmodellen bygger på en tydlig roll- och ansvarsfördelning mellan bland annat årsstämma, valberedning, styrelse och VD.

Stämman är aktieägarnas huvudsakliga forum. Rösträtten är ett av de viktigaste och effektivaste medel en ägare har för att påverka bolag. Ägarna väljer på stämman, efter förslag från valberedningen, en styrelse.

Styrelsen till- och avsätter VD samt ansvarar bland annat för VD:s totala ersättning. Styrelsen ska arbeta för samtliga aktieägares bästa.

Valberedningen som utses av ägarna för att bereda stämmoförslagen. Den tar fram förslag om bland annat vilka som ska ingå i styrelsen och hur mycket styrelseledamöterna ska få i ersättning samt förslag på revisorer. Valberedningens representanter ska arbeta för samtliga aktieägares bästa.

Revisorerna väljs av ägarna. De kontrollerar bland annat att bolagets räkenskaper är upprättade enligt god revisionssed och de avrapporterar till ägarna på årsstämman.

Fler kvinnor till styrelserna

Att bolagen får den bästa möjliga styrelsen är en av AP4:s mest betydelsefulla ägaruppgifter. AP4 utgår alltid från det enskilda bolagets behov.

Varje styrelse formeras utifrån bolagets specifika situation i syfte att skapa förutsättningar för bästa värdeskapande. Antalet styrelseledamöter, ledamöternas kompetens, erfarenhet, ålder, kön, oberoende samt tid för att kunna fullgöra uppdraget är faktorer som beaktas utifrån det enskilda bolagets situation.

AP4 har ett mål om fler kvinnor i styrelserna

AP4 arbetar aktivt för att uppnå en jämnare könsfördelning i bolagsstyrelserna. AP4 har därför under många år drivit att minst en kvinna ska vara med på kortlistan vid framtagandet av förslag till nya styrelseledamöter. Den enkla åtgärden har haft gott resultat och har i många fall bidragit till en ökad andel kvinnor i de bolagsstyrelser där AP4 deltagit i valberedningen.

Institutionella oberoende ägare föreslår oftare kvinnor

Större oberoende institutionella ägare har under många års tid arbetat för ökad mångfald och att andelen kvinnor i styrelser ska öka.

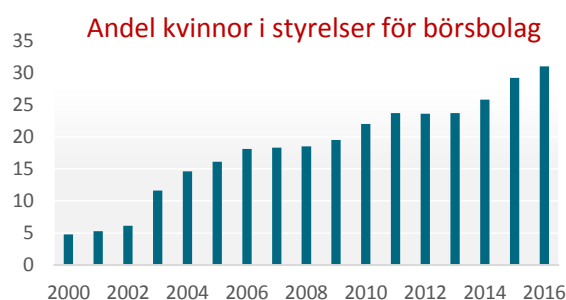
Vid en uppdelning mellan beroende ägare och oberoende ägare framkommer att valberedningar med oberoende ägare i högre grad föreslår kvinnor som styrelseledamöter. Som beroende ägare avses vanligtvis bolagets huvudägare/största ägare. Oberoende ägare är främst pensionsfonder, som till exempel AP-fonder och bankanknutna fonder. Genomgången är gjord vid årsskiftet 2015/2016 och omfattar Nasdaq/OMX Stockholm.

Börsbolag	Total andel kvinnor i styrelser, %	Andel kvinnor förslagna till styrelser av valberedningar genom oberoende ägare, %	Andel kvinnor förslagna till styrelser av valberedningar genom huvudägare /beroende ägare, %
Stora	32	44	18
Medelstora	29	42	8
Små	24	32	10

Källa: Holdings

43 % nyvalda styrelseledamöter är kvinnor

2016 var 43 procent av de nyinvalda styrelseledamöterna i börsbolagen kvinnor. Totalt invaldes 93 kvinnor som nya styrelseledamöter till de börsbolagsstyrelser där det gjordes förändringar. Det gjorde att andelen kvinnor i börsbolagsstyrelser totalt steg med mer än tre procentenheter till 31 procent.

Källa: Holdings

Koden uppmanar till fler kvinnor

Utfallet för stora bolag var efter stämposäsongen en andel om 37 (33) procent kvinnor i bolagsstyrelserna. Utfallet för små och medelstora bolag var en andel om drygt 29 (27) procent kvinnor i bolagsstyrelserna.

Andelen kvinnor i stora börsbolagsstyrelser ska, enligt Kodens rekommendation, vara 40 procent 2020. En mellanstation är 2017, då andelen kvinnor i styrelserna ska uppgå till minst cirka 35 procent. I de medelstora och små bolagen gäller en andel på närmare 30 procent 2017.

Ersättningar en viktig fråga

Rörlig ersättning till ledande befattningshavare ska harmoniera med aktieägarnas långsiktiga intressen. AP4 har ett antal krav vad gäller ersättningsprogramms utformning, utvärdering och transparens.

Ett styrinstrument

Utgångspunkten för AP4:s arbete med ägarstyrning är att bidra till målet om en hög långsiktig hållbar avkastning. AP4 försöker som ägare ha ett pragmatiskt förhållningssätt och verka för det enskilda bolagets och dess aktieägares bästa på lång sikt.

Långsiktiga aktierelaterade ersättningsprogram har blivit en för bolagen allt viktigare strategisk fråga för att attrahera och behålla nyckelpersoner. Det är också ett strategiskt och taktiskt styrinstrument för bolaget.

Det föranleder att stora ägare lägger tid, resurser och engagemang för följa de enskilda bolagens förutsättningar. Det huvudsakliga ansvaret för utformning av långsiktiga ersättningsprogram ligger dock alltid hos bolagens styrelser.

Utformade med stor omsorg

Det är ytterst väsentligt att bolagen utformar programmen med stor omsorg, inte bara för att minska bieffekterna och stävja excesser utan framförallt för att styra mot en optimal effektivitet i ett långsiktigt perspektiv.

AP4 vill främja en utveckling mot rimliga, ändamålsenliga och effektiva ersättningsprogram vilket också måste innebära att de är anpassade till den bolagsspecifika situationen. Detta kräver en resultatorienterad utvärdering av ersättningsprogrammen där bolagen tydligare försöker mäta programmens påverkan på långsiktiga ekonomiska och finansiella resultat.

Ersättningar föreslås av styrelsen

Årsstämman ska, enligt Aktiebolagslag (2005:551), fatta beslut om riktlinjerna för ersättningar till ledande befattningshavare efter förslag från styrelsen. Det är också bolagsstyrelsen som ansvarar för att den totala ersättningen, det vill säga summan av fast och rörlig ersättning inklusive pension och andra förmåner, är väl avvägd och anpassad till bolagets förhållanden.

Foto: Riksbanken

AP4:s syn på ersättningsprogram

AP4 anser att långsiktiga aktierelaterade ersättningsprogram ska vara i samklang med aktieägarnas långsiktiga intressen. De ska premiera positiva långsiktiga prestationer, men även verka i motsatt riktning, när önskad prestation uteblivit ska ersättningen totalt bli lägre. Det är också viktigt att programmen är försedda med ett tak eller ett förbehåll innebärande att styrelsens gör en rimlighetsbedömning av programmens slutliga utfall. Detta finns också uttryckt i AP4:s ägarpolicy, se www.ap4.se

Ersättningsprogram 2016

AP4 har, i likhet med ett antal andra större ägare, haft en mer eller mindre omfattande dialog med bolagens styrelser inför den slutliga utformningen av ersättningsprogrammen innan förslagen presenteras i bolagens kallelser. AP4 har då haft möjlighet att ha synpunkter på utformningen. I de fall de ursprungliga förslagen haft en utformning som inte överensstämde med vad AP4 anser vara ändamålsenligt, rimligt och effektivt har AP4 agerat för att få till stånd justeringar av programmen.

De flesta bolag är vanligtvis lyhörda och tar till sig synpunkter från aktieägarna rörande information om ersättningsprogram och deras utformning. Transparens och informationsgivning från bolagen har förbättrats över tid, vilket troligtvis är resultat av flera års engagemang från AP4 och andra institutionella ägare i.

Flera dialoger har handlat om att AP4, tillsammans med andra ägare, har haft synpunkter på utformningen av prestationskraven. Dialogerna har även medfört ökad transparens från bolagen.

AP4 anser att bolag ska informera om målpuppfyllelse av prestationskrav på årlig basis, istället för att endast lämna information när ett program avslutats.

I ett antal fall har AP4 framfört synpunkter på att det maximala utfallet kan bli anmärkningsvärt högt i relation till önskad prestation. AP4 har även lyft vikten av att begränsa det totala utfallet av programmet.

De flesta föreslagna ersättningsprogram under stämposäsongen 2016 var av den karaktären att AP4 kunde rösta för förslagen. AP4 röstade dock emot ett mindre antal föreslagna program.

AP4 röstade emot ersättningsprogram

I de flesta fall är bolagsstyrelserna måna om att samtliga större aktieägare ska kunna ge sitt stöd till ledningens ersättningsprogram. I några fall resulterade tyvärr AP4:s synpunkter inte i några justeringar av programmen. Vissa förslag till rörliga ersättningsprogram har därför haft en utformning, som AP4 inte har kunnat ge stöd till på årsstämman.

Swedish Orphan Biovitrum presenterade inför årsstämman ett förslag på långsiktigt ersättningsprogram, som möjliggjorde ett väl generöst utfall för deltagarna. AP4 röstade, liksom ett antal andra institutionella ägare, emot förslaget på årsstämman. En majoritet av rösterna var för förslaget, varvid det röstades igenom.

EnQuests förslag till ersättningsprogram som presenterades inför årsstämman saknade nödvändig information dels för att kunna förstå programmets möjliga utfall, dels om vilka mål som skulle uppnås för att erhålla tilldelning. Styrelsen ville enbart ge information om målen i efterhand. AP4 röstade emot förslaget, men det vann majoritet på stämman.

ABB presenterade ett förslag till ersättningsprogram som delvis saknade information gällande prestationskraven i programmet. Detta, tillsammans med att höga tilldelningar hade skett trots att flera av prestationsmålen i föregående års program inte uppnåtts, fick till följd att AP4 röstade emot det föreslagna ersättningsprogrammet. En majoritet av rösterna var för förslaget, varvid det röstades igenom.

AstraZeneca presenterade en ersättningsrapport där det framkom att bolaget tilldelat rörlig ersättning som låg över beslutat ersättningsprograms maxtilldelningsmål för ledande befattningshavare. AP4 röstade emot rapporten för att markera mot att tilldelning skett över uppsatta tilldelningsmål. Bolaget har även gjort så vid tidigare tillfällen. För mer information om AP4 på stämmor, se www.ap4.se.

Vilka erbjuder incitamentsprogram 2016

En tredjedel av programmen 2016 riktade sig till samtliga anställda och cirka två tredjedelar till en grupp av ledande befattningshavare och nyckelpersoner.

Egen investering en vanlig motprestation

En majoritet av de program AP4 tagit ställning till under våren 2016 karaktäriserades av att deltagarna ska göra en motprestation i form av en egen investering. Knappt hälften av dessa program var aktiebaserade program. Det innebär att de anställda först måste investera i bolagets egna aktier. Därefter kan de få möjlighet att vederlagsfritt tilldelas ytterligare aktier om någon form av prestationskrav/mål uppnås.

Ett enda prestationskrav vanligast

Det är vanligast med ett enda prestationskrav/mål, som ska uppfyllas, för att kvalificera sig för rörlig ersättning. Detta gällde 2016 för en majoritet av bolagen med ersättningsprogram. Övriga bolag använde två respektive tre olika prestationskrav.

Prestationskrav knutna till vinst och avkastning

De vanligaste prestationskraven i ett rörligt ersättningsprogram utgår från:

- vinst per aktie
- aktiens totalavkastning i relation till en jämförelsegrupp

Ägarstyrning i utländska bolag

En aktieägars rättigheter skiljer sig mycket åt mellan olika länder. Rösträtten i utlandet är ofta mer begränsad än i Sverige. AP4 driver i utlandet många frågor om aktieägars rättigheter, som i Sverige, uppfattas som självklara.

Bolag som prioriteras

AP4 hade, vid halvårsskiftet 2016, 88 miljarder kronor investerat i 1 605 utländska börsnoterade bolag.

AP4 prioriterar ägarstyrningsarbete i de bolag där Etikrådet för någon form av dialog, vilket rör cirka 300 utländska bolag. Prioriterade är även de cirka 450 större utländska bolagen i aktieportföljen och marknader och bolag där AP4:s externa förvaltare med fokus på ägarstyrning är engagerade.

1 605

utländska börsnoterade bolag

En relativt liten aktieägare i utlandet

AP4 är en relativt liten aktieägare i utländska bolag. Vanligtvis är AP4:s ägarandel mindre än 0,05 procent av bolaget. Det påverkar möjligheterna till ägarstyrning liksom accessen till bolags styrelser och ledningar.

Att samarbeta med andra institutionella investerare, både svenska och utländska, är därför en väg AP4 har valt för att kunna driva frågor med större tyngd.

759

utländska stämmor

AP4 arbetar med ägarstyrning i utlandet genom att:

- rösta på bolagsstämmor
- lägga eller stödja aktieägarförslag till bolagsstämmor
- föra dialoger med bolagsstyrelser, bolagsledning och andra ägare
- samarbeta med andra ägare och organisationer för att kunna driva frågor med ökad tyngd
- stödja organisationer och projekt som främjar hållbarhet

Styrmedel beror på bolag och land

Olika länder har olika lagar, regler, praxis och traditioner, vilket påverkar möjligheterna till hur en investerare kan utöva ägarstyrning. Medlen att utöva ägarstyrning är flera och kan skifta beroende på vad ägaren vill uppnå och vad som bedöms vara mest effektivt. Att rösta vid bolagens årsstämmor är ett grundläggande verktyg vid ägarstyrning och AP4 röstade under rapportperioden på 759 utländska stämmor.

AP4 försöker i sin ägarstyrning vara pragmatisk och anpassa styrmedlen till respektive marknad. Förtroende och respekt mellan parterna är dock alltid en förutsättning för att dialoger ska lyckas

Samarbete med andra institutionella ägare och intresseorganisationer, för att med större tyngd kunna driva viktiga principiella frågor, är prioriterat liksom att rösta vid bolagsstämmor.

Utländska stämamosäsongen

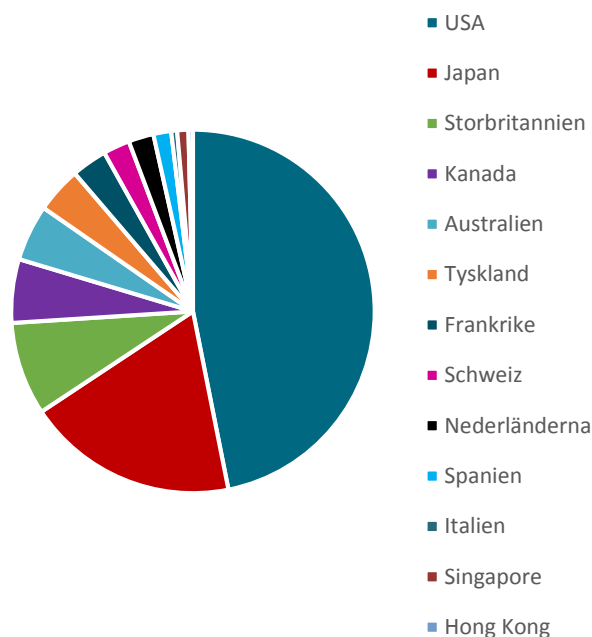
AP4 är en relativt liten aktieägare globalt och möjligheterna är därför små att föra en dialog inför stämmor på det sätt som sker i Sverige.

759 stämmor i utlandet

AP4 utövade rösträtten på 759 bolagsstämmor och 10 399 stämmopunkter i bolag från 13 olika länder. Dessa är länder med relativt väl utvecklade aktiemarknader - USA, Japan, Storbritannien, Kanada, Australien, Tyskland, Frankrike, Schweiz, Nederländerna, Spanien, Italien, Singapore samt Hong Kong.

AP4 prioriterar de större bolagen på respektive marknad, bolag som Etikrådet arbetar med och bolag där AP4 stöder ett internationellt initiativ.

Utländska stämamosäsongen

Frågor i fokus när AP4 röstar:

- aktieägars rätt att rösta för hela sitt innehav, att få lägga egna förslag till stämman och föreslå egna stämmopunkter
- styrelseledamöters oberoende
- VD och ordförande ska vara olika personer
- styrelsen ska väljas för en period av ett år i taget
- ersättning till ledande befattningshavare
- transparens det vill säga främja öppen informationsgivning och rapportering från bolaget
- hållbarhet - miljö- och etikhänsyn
- hinder mot uppköp
- kapitalstruktur till exempel att aktieägare ska ha rätt att besluta om emissioner

Aktieägarförslag

Aktieägarförslag vid bolagsstämmor används för att påverka bolag i önskvärd riktning vad gäller en mängd olika frågor. AP4 stödjer ofta andra aktieägares förslag till förbättringar, deltar i samarbeten med andra investerare samt lägger fram aktieägarförslag. Att lägga aktieägarförslag i utlandet kan vara relativt komplicerat och kräva både tid och resurser.

AP4 och ett antal andra investerare lade bland annat fram aktieägarförslag till årsstämmorna för Anglo-American, Glencore och Rio Tinto under våren 2016. Förslaget leddes av det engelska konsortiet "Aiming for A" som leds av CCLA, en förvaltare med bakgrund inom välgörenhet.

Aktieägarförslagen syftade till att lyfta frågan hur bolagen arbetar med en mer hållbar produktion och hur de avser att minska utsläppen av koldioxid. Förslagen innebar krav på ökad transparens och information från bolagen bland annat avseende hur bolagen förhåller sig till Internationella Energi-kommissionens framtids scenarier och hur bolagen arbetar med forskning och utveckling av lågkolintensiva strategier.

Anglo-American, Glencore och Rio Tinto rekommenderade aktieägarna att rösta för dessa aktieägarförslag, som fick över 96 procent bifall vilket innebär att bolagen måste följa stämmobeslutet. I Storbritannien krävs det minst 75 procents bifall för att beslutet ska bli bindande. Övriga ägare som gav sitt stöd till dessa resolutioner var bland annat andra svenska AP-fonder som också ägde aktier i bolagen.

AP4:s förklarar sina ställningstaganden

AP4 skriver varje år brev till cirka 50 bolag, nya bolag varje år, och förklarar varför AP4 röstade emot förslag framlagda av styrelsen. Responserna från bolagen har varit tillfredsställande med både mailsvar och telefondiskussioner.

Ställningstaganden som förklaras är bland annat varför AP4 ogillar att VD och ordföranden är en och samma person, när det inte finns tillräckligt många oberoende ledamöter i styrelsen, varför incitamentsprogram ska ha krav på deltagarnas egen investering eller prestationskrav, att emissioner ska ha en begränsad utspädning samt att emissionsmandaten ska vara tidsbegränsade.

Stämmostatistik utlandet, juli 2015 - juni 2016

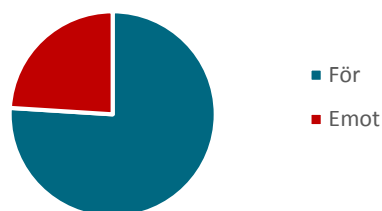
Stämmor, antal	759
Stämmopunkter, antal	10 399

Aktieägarförslag till ConocoPhillips stämma

Till ConocoPhillips årsstämma under våren 2016 var AP4 med och lade ett aktieägarförslag som bland annat innebar att bolaget skulle redovisa öppet hur mycket bolaget betalar ut till olika lobbyorganisationer. Förslaget leddes av amerikanska Walden Asset Management.

ConocoPhillips styrelse gav inte sitt stöd till förslaget. Förslaget stöddes av nära 25 procent av avgivna röster, vilket kan anses vara ett, i dessa sammanhang, bra stöd hos övriga aktieägare. Tyvärr är 25 procent alltför lågt för att bolaget ska känna sig manat att följa förslaget.

Röstat enligt bolagets styrelses förslag

AP4 har under perioden röstat för ett flertal aktieägarförslag, bland annat inom miljö och etik. För mer röstningsstatistik, se www.ap4.se.

AP-fondernas Etikråd

AP-fondernas Etikråd (Etikrådet) är ett samarbete mellan Första, Andra, Tredje och Fjärde AP-fonderna. Etikrådet arbetar för att bidra till AP-fondernas långsiktiga avkastning genom att påverka bolag till ansvarsfullt företagande rörande miljö och sociala frågor.

Påverka till ansvarsfullt företagande

De fyra AP-fonderna är långsiktiga, ansvarstagande och engagerade ägare, som vill påverka bolagen till att ta ansvar. Det är AP-fondernas uppfattning att välsköta bolag över tid ger högre avkastning och lägre risk. Samarbetet i Etikrådet, som har pågått sedan 2007, syftar därför till att bidra till den långsiktiga avkastningen genom att påverka bolag och branscher till hållbart värdeskapande. Etikrådet samarbetar framförallt kring de bolag som finns i fondernas noterade aktieportföljer, och då främst kring de utländska innehaven.

Bolagsdialoger är nyckeln till förändring

Dialog med bolagen är Etikrådets viktigaste verktyg för att åstadkomma förändring. Dialoger är ett kraftfullt verktyg för att få bolag att agera mer ansvarsfullt. Dessa dialoger för Etikrådet med bolag över hela världen och dialogerna tar ofta upp flera hållbarhetsområden, som bolaget behöver förbättra.

Dialogerna kan vara av både förbyggande och reaktiv karaktär och fortgår så länge bedömningen är att bolaget kan påverkas i positiv riktning.

Många dialoger med bolag uppnår de mål Etikrådet satt upp när dialogen inleddes och då kan dialogen avslutas. Tyvärr finns det också situationer när fortsatt dialog inte bedöms vara meningsfullt. Bolaget kanske vägrar att föra en meningsfull dialog eller uppvisar inte tillräckligt arbete för att förbättra situationen, sina rutiner och/eller policyer för att undvika att incidenter i sin framtida verksamhet. I dessa fall rekommenderar Etikrådet – som en sista åtgärd – att AP-fonderna avyttrar innehaven. Under de nio år Etikrådet har verkat har Etikrådet rekommenderat AP-fonderna att utesluta totalt 19 bolag. Bolag som utesluts följs årligen upp för att veta om bolagen har vidtagit förbättrande åtgärder, som kan föranleda omprövning av rekommendationen om uteslutning.

Fyra av rekommendationerna har kunnat återtogs sedan bolagen har upphört med den verksamhet, som var orsaken till rekommendationen för uteslutning.

Etikrådets bolagsdialoger under 2015

Etikrådet har under 2015 genomfört bolagsdialoger med ett flertal internationella bolag, däribland Zijin Mining, Nestlé, Thai Union Frozen Products, Posco, Daewoo, Mattel, Samsung Electronics, Uniqlo, Siam Cement och MTN.

I Etikrådets Årsrapport 2015 finns mer information om de bolagsdialoger som har förts under året. Se www.ap4.se

Två bolag rekommenderade för uteslutning

Under 2015 avslutades två bolagsdialoger där Etikrådet bedömde att fortsatta dialoger med dessa bolag inte var meningsfulla. Till följd av detta rekommenderades uteslutning av innehavet. De två berörda bolagen var Larsen & Toubro samt Motorola Solutions.

En uteslutning görs alltid med visheten om att problemet, som är orsaken till uteslutningen, med stor sannolikhet inte kommer att försvinna på grund av att AP-fonderna säljer bolagets aktier.

Uteslutningen av Larsen & Toubro är kopplad till bolagets involvering i utvecklingen av atomubåten Advanced Technology Vessel, som sägs ha kapacitet att bära specifika kärnvapenbärande missiler. Detta kan innebära en kränkning av Fördraget om icke-spridning av kärnvapen.

Uteslutningen av Motorola Solutions är kopplad till att bolaget har levererat skräddarsydd övervakningsutrustning till bosättningar på Västbanken. Detta strider mot internationell humanitär rätt.

Samarbetsprojekt med globala investerare

Förebyggande initiativ har visat sig vara ett effektivt sätt att påverka bolag till ett mer ansvarsfullt företagande. De flesta initiativ som Etikrådet har deltagit i sedan starten 2007 har varit samarbetsprojekt med andra globala investerare, som har liknande synsätt om att det är påverkan som ägare som kan leda till förbättringar.

Initiativen har berört ett flertal hållbarhetsfrågor som mänskliga rättigheter, antikorrupktion samt klimat- och miljöfrågor. Många av initiativen har även varit branschspecifika, exempelvis inom palmolja, gruvindustrin och kakaobranschen, men även inom läkemedel, tobaks- och textilindustrin.

Förebyggande projekt

Kakao

Etikrådet har sedan flera år tillbaka deltagit i ett projekt som syftar till att förhindra barnarbete bland kakaobönder. Dialoger med ett antal kakaoinköpare har förts, men även med andra företrädare för branschen. Hundratusentals barn beräknas arbeta på kakaoplantager, vilket i många fall innebär riskfyllda och tunga uppgifter.

Under slutet av 2014 anordnade World Cocoa Foundation en konferens i Köpenhamn, där representanter från drygt 20 länder deltog. Konferensen avslutades med ett rundabordsamtal mellan deltagare från kakaobranschen och investerare, i vilket Etikrådet deltog. Där diskuterades olika lösningar på barnarbete och hur frågan ska fortsatt behandlas.

Under 2015 har Etikrådet fortsatt sitt engagemang i frågan genom att tillsammans med andra investerare skriva brev till ett flertal av världens största kakaobolag. Detta för att få bolagen att rapportera resultatet av de projekt bolagen bedriver bland kakaobönderna i Västafrika. Breven har sedan följts upp med telefonmöten med bolagen.

Palmolja

Palmolja är den mest använda vegetabiliska oljan i världen. Det är en viktig råvara i många olika konsumentprodukter till exempel choklad, kakor, margarin och annan mat. Den finns också i smink, tvål, schampo och biodiesel. Det är produkter som de flesta av oss använder i vardagen. Palmolja är också en viktig råvara för flera bolag som AP-fonderna har innehav i.

I de länder där palmoljan tillverkas är det en viktig näring för att befolkningen ska få ökade inkomster och bättre levnadsstandard. Produktionen av palmolja är dock förenad med stora utmaningar vad gäller miljö och sociala aspekter.

Etikrådet deltar sedan ett par år tillbaka i ett samarbete mellan internationella investerare. Detta samarbete samordnas genom FN:s Principles for Responsible Investments (PRI) och verkar för ökad hållbarhet inom palmoljeproduktion. Under 2015 har PRI:s arbetsgrupp med globala investerare haft dialoger med ett antal bolag angående policyer kring avskogning, odling på torvmark, samt att bolagen har processer för att lokalbefolkningens rättigheter inte ska kränkas. Investerargruppen har även arbetat för ökad spårbarhet av var palmoljan odlats och för ökad transparens i rapporteringen.

Förhindra korrupktion

Antikorrupktion är ett av Etikrådets fokusområden. Korrupktion hotar rättssäkerhet och demokrati. Dessutom skadar det förtroendet för offentliga institutioner som marknadsekonomi, snedvrider konkurrens, skadar handel och hindrar investeringar. Arbetet mot korrupktion är viktigt för samhälle, bolag och individer.

Etikrådet har under fem års tid deltagit i olika antikorrupktionsprojekt som samordnats genom PRI. Det senaste projektet, där 34 investerare från hela världen deltog, avslutades under 2015. Projektet fokuserade på ett trettiotal globala bolag och kan anses framgångsrikt eftersom flera av de deltagande bolagen redovisar tydliga förbättringar.

Etikrådets engagemang i arbetet mot korrupktion kommer att fortsätta även i framtiden, med syfte att få bolagen att stärka sitt antikorrupktionsarbete ytterligare.

Bolagsbesök sänder tydliga signaler

För att verkligen känna bolagen på pulsen och följa upp deras arbete besöker Etikrådet varje år ett antal bolag på plats.

Under 2015 besökte Etikrådet bolag i bland annat **Syd Korea**, där AP-fonderna har innehav i flera stora bolag med globalt starka varumärken. Korruption och farlig arbetsmiljö är problem i flera av dessa bolag, vilket Etikrådet vill se en förändring inom.

Etikrådet gjorde även bolagsbesök i **Mexiko**, som en del av Etikrådets satsning på tillväxtmarknaderna. Totalt besöktes tio olika bolag, varav sex återfinns i AP-fondernas portföljer. Detta för att få en bättre uppfattning om villkoren för företagande i Latinamerika och för att påverka bolagen i en mer positiv och hållbar riktning.

Seminarium om mänskliga rättigheter

I november 2015 var AP-fondernas Etikråd värd för ett nordiskt seminarium om FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter, de så kallade Ruggieprinciperna.

Seminarieret anordnades tillsammans med några av Nordens största institutionella investerare, däribland ATP i Danmark, Folketrygdfonden i Norge och Ilmarinen i Finland. Inbjudna talare var Tele2, Ericsson och H&M. Dessutom deltog organisationen Shift, som arbetar för implementering av Ruggie-principerna.

Syftet med seminarieret var att inspirera nordiska bolag att implementera och rapportera om Ruggieprinciperna, men även att uppmuntra en förtroendefull dialog mellan de femtiotalet närvarande bolagen och kapitalförvaltare. Att dela erfarenheter med varandra är ibland det effektivaste sättet att skapa förändring. Seminarieret var, enligt deltagande bolag, till stor hjälp inför uppstarten av interna processer.

Etikrådets årsrapport

Etikrådets arbete redovisas årligen i Årsrapporten som publiceras under våren. Årsrapporten finns att läsa på: www.etikradet.se.

Ägarinitiativ

AP4 har under rapportperioden deltagit i ett antal internationella ägarinitiativ för att genom samarbete öka påverkan till förbättringar i ett antal bolag.

AP4 deltar i ägarinitiativ som uppmanar bolag bland annat att avstå från negativ klimatlobbying, att börser globalt ska tillämpa riktlinjer för hållbarhetsrapportering, att oljebolag ska arbeta för att minska sin verksamhets negativa miljöpåverkan och initiativ som rör bland annat mänskliga rättigheter.

Ägarinitiativ är när flera ägare har liknande synpunkter på ett bolag och samarbetar för att få ökad tyngd som ägare. En grupp av ägare går samman och kontakter gemensamt ett bolag eller en grupp av bolag. Normalt finns det en ägare eller en organisation som leder påverkansarbetet. Det vanligaste förfaringssättet vid ett sådant ägarinitiativ är att synpunkterna och eventuella frågor sammanfattas i ett brev, som samtliga engagerade ägare undertecknar och som överlämnas till bolaget eller bolagen. Det kan antingen vara ett öppet brev, som är publikt, men också "privat". Allt beroende på situation. Ägarinitiativet/brevet brukar sedan följs upp i dialoger.

AP4 har under perioden bland annat deltagit följande ägarinitiativ:

Seafood Initiative stöds av AP4 tillsammans med AP1-3. Med den ökande efterfrågan på fiskprodukter har det uppmärksammats problem inom branschens leverantörsled, såsom dåliga arbetsvillkor, slavarbete och överutnyttjande av fiskeområden i framförallt Asien. Ägarinitiativet leds av det engelska försäkringsbolaget Aviva. Brev skickades till tio bolag med anknytning till fiskeverksamhet i dessa områden med ett antal frågor. Syftet är dels att identifiera ledare respektive eftersläpare, dels att påverka de bolag som är eftersläpare att vidta åtgärder för att förbättra sin verksamhet.

AP4 har deltagit i fyra olika initiativ gällande **bolags lobbyingverksamheter**. Initiativen gäller främst bolag inom oljesektorn där bolag säger sig att arbeta för minska sin miljöpåverkan, men samtidigt ger stöd till intresseorganisationer som bland annat lobbyar för att lätta på regleringar runt oljebolagens miljöpåverkan. Ett av initiativen leds till exempel av FN i samarbete med PRI, IIGCC och Ceres och ett annat leds av den engelska organisationen ShareAction.

Ett ägarinitiativ gäller **brott mot mänskliga rättigheter**, speciellt inom underleverantörsledet till elektronik, fordons- samt batteriindustrin. Det gäller bolag som använder sig av underleverantörer i främst Kongo, där det finns olika hållbarhetsrelaterade problem speciellt vad gäller barnarbete. Nederländska försäkringsbolaget APG leder ägarinitiativet.

Samarbeten

Genom samarbeten får AP4 ökad tyngd att påverka bolag till förbättringar.

Nedan presenteras några av AP4:s samarbetspartners och/eller organisationer som AP4 stödjer.

CDP är ett internationellt samarbetsprojekt för att minska bolags påverkan på miljön och öka medvetandet om klimatförändringar.

EITI är ett initiativ för öppen rapportering inom utvinningsindustrierna, framförallt oljebolag.

AP-fondernas Etikråd är ett samarbete mellan Första, Andra, Tredje och Fjärde AP-fonden. AP-fonderna arbetar gemensamt för att uppnå förbättringar i utländska bolag inom hållbarhet.

Genom initiativet Fossilfritt Sverige får svenska aktörer möjlighet att synliggöra hur de bidrar till klimatarbetet.

Hållbart Värdeskapande är ett samarbetsprojekt mellan 17 av Sveriges största institutionella investerare och Nasdaq OMX.

ICGN är ett globalt samarbete för att höja standarden inom ägarstyrning globalt. ICGN arbetar bland annat för att aktieägare ska få ökade rättigheter att rösta på bolagsstämmor.

Investerargruppen IIGCC samarbetar kring klimatfrågor för europeiska investerare.

Investor Platform for Climate Actions är en plattform för att uppmärksamma de aktiviteter som görs för att hindra klimatförändringar. Bakom initiativet står bland annat IIGCC, PRI och CDP.

The Montreal Carbon Pledge är ett initiativ för att få investerare att årligen mäta och publicera sitt CO2-avtryck.

PDC är ett projekt för att investerare ska mäta och offentliggöra sitt CO2-avtryck samt genom olika strategier minska sitt CO2-utsläpp. PDC förordar transparens och kunskapsutbyte.

PRI är ett FN-initiativ för ansvarsfulla investeringar vars syfte är att öka bolags och aktörers ansvarsfulla agerande inom etik- och miljö.

På www.ap4.se kan du läsa mer om alla samarbetsinitiativ.

Värdegrund

Fjärde AP-fonden har tillsammans med Första, Andra, Tredje AP-fonderna en gemensam värdegrund för etik och miljö.

Värdegrund när det gäller att ta hänsyn till miljöaspekter och etiska dimensioner i verksamheten, är att handla utifrån principerna om engagemang, agerande och förändring i syfte att göra skillnad.

AP4 gör skillnad genom att proaktivt verka för en hållbar utveckling inom områden som främjar en långsiktigt hög avkastning samt genom att engagera sig i bolag där problem identifierats, bedömts påtagliga och väl dokumenterade. Detta är ett ansvarsfullt och etiskt förhållningssätt. Målet för AP4:s hållbarhetsarbete är att skapa och skydda värden till gagn för pensionssystemet.

Del av svenska statens värdegrund

Som en del av det svenska pensionssystemet bygger AP4 sina principer om engagemang, agerande och förändring på samma värdegrund som den svenska staten. I denna är demokrati, alla människors lika värde, den enskilda människans frihet och värdighet samt en hållbar utveckling centrala delar. Allt i enlighet med skrivningarna i Regeringsformen.

Konventioner Sverige undertecknat

Svenska statens värdegrund kommer också till uttryck genom de internationella konventioner som Sverige har undertecknat, däribland konventioner om miljö, mänskliga rättigheter, arbetsrätt, korruption och inhumana vapen, genom det stöd som Sverige ger till initiativ såsom FN:s Global Compact och OECD:s riktlinjer för multinationella företag samt genom Sveriges ställningstaganden i folkrättsliga frågor. Tillsammans med den svenska statens värdegrund, utgör de internationella konventionerna väsentliga instrument för AP4. I sitt arbete utgår AP4 från att alla konventioner som Sverige har undertecknat ska följas och är lika betydelsefulla. Denna utgångspunkt stöds även i beslut och uttalanden från olika FN-organ, som poängterar att de mänskliga rättigheterna är universella, odelbara, ömsesidigt beroende, relaterar till varandra och inte går att inbördes rangordna.

AP4 anser att bolagen själva har ett ansvar att inte medverka till att internationella konventioner överträds, oavsett om dessa är riktade till stater, till enskilda eller till bolag och organisationer. Ansvaret gäller dessutom oavsett om de länder där bolagen verkar har undertecknat konventionerna eller har en svagare lagstiftning.

Uteslutningar

AP4 har, i enlighet med sin värdegrund, uteslutit bolag ur sitt placeringsuniversum som är direkt involverade i produktion eller marknadsföring av antipersonella landminor och klustervapen. Bolag kan också avyttras om de bryter mot FN:s Global Compact och OECD:s riktlinjer för multinationella företag och där dialog med bolagen inte lett till förbättringar.

Uteslutna bolag, 2016-06-30	Land	Sektor
Agrium	Kanada	Kemi
Barrick Gold	USA	Gruv och metall
Elbit	Israel	Flyg och försvar
Freeport McMoran	USA	Gruv och metall
Hanwha	Sydkorea	Kemi
Incitec Pivot	Australien	Kemi
L-3 Communication	USA	Flyg och försvar
Larsen & Toubro	Indien	Verkstad
Motorola Solutions	USA	Telekommunikation
Orbital	USA	Flyg och försvar
Poongsan Corp (Inkl. Holding)	Sydkorea	Gruv och metall
Potash	Kanada	Kemi
Singapore Technologies	Singapore	Flyg och försvar
Textron	USA	Flyg och försvar
Walmart Stores Inc (Inkl. db)	USA	Dagligvaror

För aktuell information om uteslutna bolag, se www.ap4.se.

UN PRI

AP4 har undertecknat ett FN initiativ för ansvarsfulla investeringar, UN Principles for Responsible Investment (PRI).

PRI:s syfte är att öka investerarens ansvarsfulla agerande inom etik och miljö och är ett ramverk i det dagliga arbetet vid integrering av hållbarhet i förvaltningen och den egna organisationen. PRI driver på utvecklingen inom hållbarhet och bidrar till ökat kontakt- och kunskapsutbyte om hållbarhet mellan ansvarsfulla investerare världen över. Läs mer på www.unpri.org.

PRI:s principer	Exempel på AP4:s aktiviteter
1 AP4 inkluderar hållbarhet i investeringsanalyser och beslutsprocesser	• Integrerar hållbarhet i investeringsanalys och i beslutsprocess. • Screenar portföljerna, som en del av analysprocessen. • Följer akademiska studier inom hållbarhetsområdet. • Inkluderar hållbarhetskriterier i upphandlingar och i så kallade due diligence processer. • För löpande dialoger med externa förvaltare. • Investerar "tematiskt" i hållbarhet, t ex koldioxidportfölj, gröna obligationer, aktivistinvesteringar.
2 AP4 är aktiva ägare och hållbarhet är uttalat en del av ägarpolicyen	• Följer Ägarpolicyen, som ger vägledning för hur AP4 tar ställning och röstar. AP4:s första ägarpolicy skrevs på mitten av 80-talet. • Deltar i bolagsstämmor, valberedningar samt har direktkontakt med bolag inför stämmor i ägarfrågor bland annat rörande ersättningar och styrelse. • Samarbetar med andra ägare i hållbarhetsfrågor. • För aktiva bolagsdialoger i hållbarhetsfrågor. • För aktiva dialoger med externa förvaltare, uppmanar dem att arbeta med hållbarhetsfrågor samt följa PRI. • Deltar i utveckling av självregleringssystem samt har kontakter med beslutsfattare.
3 AP4 redovisar öppet arbetet med hållbarhet samt verkar för ökad öppenhet i bolagen	• För dialoger med bolag om hållbarhetsfrågor och uppmanar bolagen att vara transparenta i rapporter, presentationer och på webb. • Stödjer initiativ och resolutioner som syftar till: ◦ ökad transparens och ◦ förbättrad rapportering av bland annat miljörelaterade frågor. • Stöder bolag att arbeta ansvarsfullt med miljömässiga och sociala frågor.
4 AP4 stöder och arbetar för att PRI:s principer accepteras och implementeras också av andra investerare	• För dialoger med andra investerare och intressenter gällande hållbarhetsfrågor. • Deltar i generella respektive branschspecifika rundabordsamtal för att dela med oss av AP4:s kunskap och erfarenhet kring hållbarhetsfrågor. • Uppmuntrar externa förvaltare att skriva under PRI. • Inkluderar hållbarhetskriterier i upphandlingar. • Stöder akademiska studier i hållbarhetsfrågor.
5 AP4 samarbetar med andra för att underlätta implementering av PRI:s principer	• Deltar i AP-fondernas Etikråd, ett samarbete mellan AP1, AP2, AP3 och AP4. • Samarbetar med svenska och internationella investerare, både på egen hand och via Etikrådet, men även med andra intressenter. • Använder PRI för att ta del av "best practice" samt för att stödja investeringsinitiativ. • Etikrådets generalsekreterare är ordförande i PRI:s Clearing House.
6 AP4 rapporterar om de framsteg som görs i implementeringen av PRI principer	• Genomför regelbunden rapportering i hållbarhetsfrågor i Hållbarhets- och ägarstyrningsrapport, årsredovisning, halvårsrapport, Etikrådets årsrapport och på www.ap4.se. • Gör AP4:s svar på PRI:s årliga enkät publik och tillgänglig på PRI:s webbplats.

Utmärkelser

AP4:s arbete får positiv uppmärksamhet i flera olika sammanhang, både i Sverige och internationellt.

Under rapportperioden juli 2015 - juni 2016 erhöll AP4 flera utmärkelser samt en utmärkelse till AP-fondernas Etikråd.

Asset Owners Disclosure Project (AODP) Global Climate 500

rankade **AP4 3:a globalt av 500** institutionella investerare. Dessutom tilldelades AP4 det **högsta betyget AAA** för sin hantering av klimatrisk i investeringarna.

Sveriges miljömäktigaste

Aktuell Hållbarhet (tidigare MiljöAktuellt) rankade **AP4:s VD Mats Andersson**, VD t o m 2016-06-30, som **nummer tio** av Sveriges miljömäktigaste personer 2016.

Aktuell Hållbarhet rankar årligen Sveriges miljömäktigaste personer för att lyfta fram föredömen och personer som sätter agendan i miljö- och hållbarhetsfrågor och driver på utvecklingen i en mer hållbar riktning.

Motiveringen lyder:

”-Inget företag kan vara långsiktigt framgångsrikt om inte hållbarhet står högt på agendan.

De bevingade orden kommer från Fjärde AP-fondens vd Mats Andersson. Under 2015 var AP4 en av fyra initiativtagare till PDC, en koalition som inför klimatmötet i Paris hade som målsättning att samla ett pensionskapital på 100 miljarder dollar och placera dem klimatsmart. Målet uppnåddes med råge, istället för fyra fonder blev det 25 och kapitalet är i dag 3 200 miljarder dollar.”

Independent Research in Responsible Investment (IRRI) Survey 2015

IRRI Survey 2015 som publicerades under början av 2016 **rankade AP4 på sjunde plats** när frågan **“Which asset owner contributes most to the wider SRI debate?”** ställs. Av totalt tio topprankade pensionsfonder är AP4 den enda svenska.

IRRI:s gör en global översikt över utvecklingen inom fristående forskning kring hållbarhet och bolagsstyrning. 2015 års undersökning besvarades av 1 287 analytiker, portföljförvaltare samt CSR- och hållbarhetschefer från 681 företag.

Motiveringen lyder:

“Sweden’s AP4 ranked seventh, thanks to CEO Mats Andersson’s vocal support of environmental causes and his team’s work to reduce the portfolio’s carbon output.”

Sveriges miljömäktigaste

Aktuell Hållbarhet placerade även **AP-fondernas Etikråds generalsekreterare** på sin lista över Sveriges miljömäktigaste personer.

Motiveringen lyder:

”Generalsekreteraren för AP-fondernas etiska råd ser tydliga kopplingar mellan hållbarhet och avkastning. Genom ett långsiktigt och målmedvetet arbete bidrar Etikrådet genom att driva på företag världen över att jobba mer med hållbarhet. Sedan miljöanalytikern John Howchin klev på sin post har AP-fonderna stärkt sitt arbete med att driva miljö- och etikfrågor i bolagen de har ägande i utomlands.”

Chief Investment Officer (CIO) Lifetime Achievement Award

CIO tilldelade AP4:s VD Mats Anderssons, VD t o m 2016-06-30, denna utmärkelse för hans ledarskap och bidrag till internationella projekt för hållbara investeringar och mot klimatförändringen.

Hållbarhet är väsentligt
för att skapa hög
avkastning och bidra till
trygga pensioner över tid.

Mer information och kontakt

Har du några frågor angående Fjärde AP-fonden (AP4), vänligen maila info@ap4.se eller kontakta

Niklas Ekvall, VD

Arne Lööw, Chef ägarstyrning

Pia Axelsson, Ägarstyrning och kommunikation

Tel: +46 8 787 75 00

Mer information om Fjärde AP-fonden finns på www.ap4.se.